

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

**MOTOWN - POPULARIZACE ČERNOŠSKÉ
HUDBY**
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Sošková

Specializace v pedagogice, obor Popularizace hudební kultury

Vedoucí práce: doc. Mgr. Tomáš Kuhn, Ph.D.

PLZEŇ, 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 15.4. 2014

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala své rodině za to, že mě po celou dobu mého studia podporovala, a to jak finančně, tak morálně. Dále chci poděkovat vedoucímu své bakalářské práce doc. Mgr. Tomáši Kuhnovi, Ph.D. za pomoc, metodické vedení a odborné rady při vypracovávání mé bakalářské práce

Obsah

1 Úvod	6
2 Kryštof Kolumbus - objevení Ameriky	7
3 Otroctví v Americe	9
4 Hudba v Americe	11
4.1 Country a Western - bělošská hudba	11
4.2 Černošská hudba v Americe do roku 1960	13
4.2.1 Zdroje afroamerické hudby	13
4.2.2 Předstupně jazzu	15
4.2.3 Jazz	16
5 Motown.....	21
5.1 Berry Gordy	21
5.2 Historie	23
5.2.1 Detroit	24
5.2.2 Los Angeles	27
5.3 Motown Sound - zvuk, který změnil Ameriku	29
5.4 Osobnosti	31
5.4.1 The Miracles	31
5.4.2 Marvin Gaye	34
5.4.3 The Jackson 5	39
5.4.4 Stevie Wonder	43
5.5 Přínos hudební společnosti Motown	47
6 Závěr	49
7 Resumé	50
8 Zdroje	51
9 Seznam příloh	55

1 Úvod

Výběr tématu, kterému bych se chtěla věnovat ve své bakalářské práci, byl pro mě jednotvárný - černošská hudba a její popularizace. Vedla mě k tomu ta skutečnost, že černošská hudba mi pro svoji rytmičnost a spontánnost imponuje po celý můj život.

Počátky popularizace černošské hudby sahají hluboko do historie. Ačkoliv se to na první pohled nemusí zdát, první velký krok udělal Kryštof Kolumbus, když objevil Ameriku. Evropě tím totiž otevřel dveře k využívání nejen jejího přírodního bohatství, ale také klimatických podmínek pro pěstování zemědělských komodit, s nimiž se pak obchodovalo. Těchto obchodních úspěchů by nebylo bez práce afrických otroků, kteří byli do Ameriky dovezeni. S nimi se do nově objevené země dostala i jejich kultura, jež se novým podmínkám přizpůsobila a posléze se začala prolínat s evropskými hudebními styly. Netrvalo dlouho a bělošská část obyvatelstva se začala o černošskou hudbu zajímat. Tohoto momentu využil zakladatel prvního černošského hudebního vydavatelství Berry Gordy a vydavatelství pojmenoval Motown.

V této bakalářské práci se tedy budu krátce věnovat objevení Ameriky a otrokářství. Abych se mohla dostat k hlavní části své bakalářské práce, k vydavatelství Motown, nastíním vývoj hudby v USA před vznikem vydavatelství, tedy do 1. poloviny 20. století. Vzhledem k tomu, že americká hudba je hudba mnoha národností, budu se věnovat jak hudbě, jejíž kořeny sahají na evropský kontinent, tak hudbě, jejíž domovinou je Afrika. Ačkoliv jsou to dva naprosto odlišné světy s jinými kulturami, tradicemi, zvyky, životními úrovněmi a v neposlední řadě i s jinými podnebnými podmínkami a ačkoliv se tyto dvě kultury zdají být neslučitelné, realita svědčí o opaku. Tyto kapitoly mi umožní přejít k hlavní kapitole své práce, a to k hudebnímu vydavatelství Motown. Detailně v ní zmapuji život Berryho Gordyho, zakladatele Motownu. Budu se věnovat historii společnosti, především pak profesním životům několika interpretů, kteří díky Motownu změnili vnímání černošské hudby bělošskou veřejností, ovlivnili generace běžných posluchačů, zvláště pak umělců, kteří na jejich tvorbu dosud navazují a inspirují se jí. Zmíněnými interprety budou Marvin Gaye, The Jackson 5, The Miracles a Stevie Wonder.

2 Kryštof Kolumbus - objevení Ameriky

„11. října se ukázaly mnohem významnější důkazy o blízkosti země, než byly ony předcházející. Na hladině byla nalezena větévka šípkové růže se šípky a kousky opracovaného dřeva, což znamenalo ještě víc. V deset hodin v noci Kolumbus sám spatřil v temnotách světlo, které se třepotalo a pohybovalo, skoro jako by se vznášelo na temné mořské hladině. Ukázal je Pedrovi Gutiérrrezovi, strážci královských gobelínů, a ten ho utvrdil v přesvědčení, že to, co vidí, je skutečnost.“¹

Kryštof Kolumbus se narodil pravděpodobně v Janově v období mezi srpnem a říjnem roku 1451. Přesné datum ani pravdivost místa narození nejsou však doposud známé. *„Dlouhou dobu se objevovaly domněnky, že je původem Žid, Kastilec, Katalánc, Korsičan, Portugalec, Francouz, Angličan, Němec, Armén nebo dokonce indián.“²*

Historik Manuel Rosa přišel se zcela novou teorií, tvrdí, že byl synem polského krále Vladislava III., který měl zemřít při boji v roce 1444 ve Varně. Ve skutečnosti měl utéct do exilu na Madeiru, kde se oženil s Kolumbovou matkou. *„Objevitel svůj původ údajně tajil, aby otce ochránil. Pro polský původ mořeplavce údajně mluví i jeho vzhled. Měl totiž prý zrzavé vlasy, světlou pleť a modré oči. Tedy znaky typické pro Poláky.“³*

Budeme se ale držet obecně uznávané teorie, která říká, že pocházel z Janova. Narodil se jako první z pěti dětí do tkalcovské rodiny, v níž ale nechyběli ani námořníci. Kryštof vyrůstal vedle hospodářských starostí, obchodů a dluhů svého otce, jenž se na několik dní ocitl dokonce i ve vězení. Vyučil se tkalcem a stejně jako otec se zabýval i obchodem různého zboží a podnikl tak první malé cesty po moři. Navštěvoval školu, kam chodili jen synové příslušníků soukenického cechu a naučil se zde mimo jiné i základy geometrie a kosmografie. Ve svých pětadvaceti letech odešel do Portugalska, avšak zjistil, že ve Středozezemním moři ho již nic závratného nečeká. Zde se během několika let zrodila myšlenka na zaoceánskou plavbu do Indie. Mohla za to mnohá svědectví. Například na březích ostrova Porto Santo⁴ byly nalezeny kusy opracovaného dřeva, na Azorských ostrovech byly z moře často vyvrženy kmeny borovic, primitivní čluny nebo dokonce

¹DE LOLLIS, Cesare. *Život Kryštofa Kolumba*. Praha: Melantrich, 1992. ISBN 80-7023-123-8. 10 s.

²VRABCOVÁ, Markéta. *Osudy: Naplněný sen Kryštofa Kolumba. Naše rodina* [online]. 2006, roč. 38, č. 20 [cit. 2013-11-03]. Dostupné z: <http://www.rodinaonline.cz/article.php?clanek=42>

³BRANDEJSKÁ, Anna. *Kryštof Kolumbus byl syn polského krále, tvrdí portugalský historik* [online]. 2010 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/krystof-kolumbus-byl-syn-polskeho-krále-tvrdi-portugalsky-historik-1j6-/zahranicni.aspx?c=A101129_152428_zahranicni_abr

⁴Porto Santo je portugalský ostrov ležící asi 43 km severovýchodně od ostrova Madeira.

mrtvoly, které se nepodobaly žádné doposud známé lidské rase. Kolumbus tyto méně či více pravděpodobné důkazy o existenci dalekých zemí neustále shromažďoval a myšlenka k zaoceánské cestě brala na síle.⁵

Portugalsko se na plavbě odmítlo podílet, a tak Kolumbus o své myšlence přesvědčil Španělský dvůr, především pak královnu Isabelu Kastilskou, a 3. srpna roku 1492 vyplouvají z města Palos de la frontera lodě Santa María, Pinta a Niña napříč Atlantickým oceánem s téměř sto muži na palubách. „*Rozhodně ve všech dřímá naděje, že objeví nové země, primitivní národy, jež si lze podrobit, a přírodní bohatství, jehož se lze zmocnit*“⁶

12. října se prozatím část jejich snu vyplnila. Po vyčerpávající cestě, při níž se lodě několikrát dostaly do nebezpečí a kdy se několikrát schylovalo ke vzpouře, se celá flotila vylodila na jednom z Bahamských ostrovů. V té době a ani po celý svůj život však netušil, že jde o zcela nový kontinent - Ameriku⁷. Tím jako první propojil, především obchodně, starý kontinent a Nový svět. Cestu do Ameriky podniknul během svého života čtyřikrát, přičemž při poslední cestě začala jeho popularita klesat, zřejmě proto, že ona poslední cesta byla nejméně výnosná. V roce 1506 umírá téměř v zapomnění.⁸

⁵ Volně parafrázováno z: DE LOLLIS, Cesare. *Život Kryštofa Kolumba*. Praha: Melantrich, 1992. ISBN 80-7023-123-8. 10-80 s.

⁶ DE LOLLIS, Cesare. *Život Kryštofa Kolumba*. Praha: Melantrich, 1992. ISBN 80-7023-123-8. 80 s.

⁷ Původně se nově objevenému světu říkalo Nový svět. Amerikou byl pojmenován na začátku 16. století po italském mořeplavci Amerigu Vespuccim.

⁸ Volně parafrázováno: VRABCOVÁ, Markéta. Osudy: Naplněný sen Kryštofa Kolumba. *Naše rodina* [online]. 2006, roč. 38, č. 20 [cit. 2013-11-03]. Dostupné <http://www.rodinaonline.cz/article.php?clanek=42>

3 Otroctví v Americe

Otroctví je systém, ve kterém jedna osoba (otrokář) vlastní druhou osobu (otroka), jež je zbavena veškerých práv a svobod a vykonává těžkou práci v nelidských podmínkách. Nejznámější a největší otroctví započalo objevením Ameriky Evropany, kteří v souvislosti se vzrůstající poptávkou po levné pracovní síle začali zotročovat dovážené obyvatelstvo z afrického kontinentu pro práci na plantážích. „Tyto transakce se rozvinuly hlavně v tzv. »trojúhelníkový« obchod mezi Evropou, Afrikou a Amerikou, který přetrval až do 19. století. Z Evropy se vyvážely zejména zbraně, alkohol a textil, které byly na africkém kontinentu směněny za otroky a ti pak výhodně prodáni v »novém světě«. Odtud se do Evropy vyvážel hlavně cukr, tabák a káva.“⁹ Dovážení a zotročování afrického obyvatelstva tedy neměli na svědomí pouze Evropané, nýbrž i africké elity, které z obchodu s otroky nejen profitovali, ale dokonce jej sami organizovali.¹⁰

Na území dnešních USA¹¹ se první černošští otroci dostali v roce 1619, konkrétně do Jamestownu ve Virginii, avšak legalizace otroctví proběhla až o několik let později, a to v roce 1661. Černošští otroci stáli na nejnižším stupni společnosti, byli pouhým vlastnictvím a neměli žádná práva. „Bez povolení se nemohl vzdálit z plantáže. Nesměl chodit do školy a měl zakázáno svědčit proti bílému. Otroka jednajícího proti zákonu směl každý svobodný běloch na setkání zabit. Kuriozita je, že pokud běloch ukradl otroka, pak to bylo posuzováno jako zločin. Jestliže ho zabil, pak se tím soud nezabýval.“¹² To ovšem nebylo všechno. Například narozené dítě patřilo vlastníkově otroka. Pokud otrok uprchl, byla mu na rameno vypálena lilie. Když se incident opakoval, mohla mu být amputována končetina, popřípadě ho čekal trest smrti. Jejich koupě probíhala ve veřejných aukcích a zvláštností nebylo ani to, že při prodeji docházelo k rozdělování rodin.¹³

⁹MRÁZEK, František. Otrokářství: smutná kapitola moderní lidské civilizace. 21. století [online]. 2010 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://21století.cz/blog/2010/11/19/otrokarstvi-smutna-kapitola-moderni-lidske-civilizace/>

¹⁰Volně parafrázováno z: MRÁZEK, František. Otrokářství: smutná kapitola moderní lidské civilizace. 21. století [online]. 2010 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://21století.cz/blog/2010/11/19/otrokarstvi-smutna-kapitola-moderni-lidske-civilizace/>

¹¹Spojené státy americké vznikly až v roce 1776.

¹²Otroctví - vývoj v USA. 2006. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/otroctvi---vyvoj-v-usa/>

¹³Volně parafrázováno z: MRÁZEK, František. Otrokářství: smutná kapitola moderní lidské civilizace. 21. století [online]. 2010 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://21století.cz/blog/2010/11/19/otrokarstvi-smutna-kapitola-moderni-lidske-civilizace/>

Plantáže¹⁴ byly především na jihu USA. Plantážníci věděli, že bílí lidé nejsou ochotni v tamním horkém podnebí pracovat, původní obyvatelé indiáni byli, jak se brzy ukázalo, zase málo odolní, a tak nejlepší volbou byli černoši, kteří byli na teplé podnebí zvyklí. Otroci tvrdě pracovali i šestnáct hodin denně a většina tuto namáhavou práci nevydržela vykonávat déle než šest let. V roce 1808 byl zakázán dovoz černochoů z Afriky, což mělo za důsledek zvýšení ceny otroků v rámci USA. V tu dobu se také začaly objevovat kritiky otrokářství, přičemž severní státy byly proti otrokářství, zatímco jižní státy byly pro jeho zachování. Dokonce vznikla Americká kolonizační společnost, jejímž cílem bylo osvobodit a navrátit otroky do Afriky. V tu dobu jich zde bylo okolo čtyř milionů, přičemž k návratu se rozhodlo pouhých patnáct tisíc. Zbytek považoval Ameriku za svoji rodnou zemi.¹⁵

Rozdílné názory severní a jižní části USA v otázce otroctví byly jedním z příčin Americké občanské války, jež probíhala mezi státy Unie (severní část USA), která byla tvořena zakladatelskými státy USA, a Státy konfederace (jižní část USA), což byla koalice jedenácti států, jež se chtěly separovat od Unie. Tato válka je taktéž příznačně nazývána Sever proti Jihu. Státy konfederace obhajovaly otrokářství tím, že černoši jsou vrozeně méněcenní. Sever válku vyhrál a otroctví bylo nakonec v roce 1865 zrušeno. Ovšem nenávisť, rasismus, nadřazenost vůči černochoům a segregace zde i přes různá státní rozhodnutí¹⁶ trvaly oficiálně do roku 1964, kdy prezident Lyndon Johnson a Martin Luther King podepsali zákon o rovnoprávnosti černochoů¹⁷.

Přesto však rasismus a nenávisť nevytizely. V USA například stále existuje Ku-Klux-Klan, což je silně rasistická a militantní organizace, jež vznikla těsně po Americké občanské válce na jihu Států. Ještě na začátku 20. století měla podle odhadů šest milionů členů.¹⁸

¹⁴Plantáž, rozsáhlá zemědělská půda, se vyskytuje především v tropickém, ale i subtropickém pásmu, do kterého můžeme zahrnout i jih USA. Mohly se zde tedy pěstovat komodity vyžadující teplo pro svůj růst, např.: tabák, bavlna, cukrová třtina.

¹⁵Volně parafrázováno z: *Otroctví - vývoj v USA*. 2006. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/otroctvi---vyvoj-v-usa/>.

¹⁶Například: 1869 byl přijat 15. dodatek ústavy, který zaručoval černochoům právo volit; 1896 doktrína Separate but equal (Oddělení, ale vzájemně si rovni); 1950 prezident Harry. S. Truman nařizuje zrušení segregace; atd...

¹⁷Volně parafrázováno z: MRÁZEK, František. *Otrokářství: smutná kapitola moderní lidské civilizace. 21. století* [online]. 2010 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://21stoleti.cz/blog/2010/11/19/otrokarstvi-smutna-kapitola-moderni-lidske-civilizace/>.

¹⁸Volně parafrázováno z: Rasistický Ku- Klux- Klan je zpět. Úřady se hájí: Jde o svobodu projevu. *EuroZprávy.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/78193-rasisticky-ku-klux-klan-je-zpet-urady-se-haji-jde-o-svobodu-projevu/>.

Organizace stále existuje a snaží se nabírat nové členy. Skrývají se za odkaz na svobodu projevu. Podnětem pro ně bylo především zvolení prvního černošského prezidenta Baracka Obamy. „V současnosti úřady odhadují, že se ke klanu hlásí jen 5 tisíc členů. Začal ale spolupracovat s řadou neonacistických organizací v USA i za hranicemi a nijak se nezříká své násilné historie.“¹⁹

4 Hudba v Americe

Americká národní hudba jako taková neexistuje. Je to hudba národností, a to především přistěhovalců z Evropy (Francouzi, Španělé, Portugalci, Britové) a otroků ze západních států Afriky. Tyto dvě kultury, evropská a africká, se společně střetly na americkém kontinentě a navzájem se více či méně ovlivňovaly.

4.1 Country a Western - bělošská hudba

Ponuré balady²⁰ s tragickým koncem nebyly výsadou pouze slovanských národů, dobře se jim dařilo také na území Spojeného Království a Irska. Nejčastěji byly o tragické lásce, ve kterých slečny nechaly své cititele zemřít na neopětovanou lásku a poté samy propadly stejné vášni, nebo o krutých šlechticích, kteří chladnokrevně likvidovali zavržené objekty svých citů. „*Takové písně přežívají nejlépe v odříznutých oblastech, jejichž obyvatelé jsou - pokud jde o zábavu - odkázáni jen na vlastní vyprávění a večerní tázky. A takovou oblastí byl ještě na začátku našeho století americký Jih, zejména svahy a údolí apalačských hor na pomezí Kentucky, Tennessee a Arkansasu. Skotští šlechtici se tu postupně proměňovali v čistokrevné Američany ze sousedního údolí nebo z vesnice na druhé strany hřebenu a jejich příběhy se neustále obnovovaly, jako by se udály ne před dvěma nebo třemi sty lety, ale včera nebo minulý týden.*“²¹ Kořeny C&W²² sahají tedy

¹⁹Rasistický Ku Klux Klan je zpět. Úřady se hájí: Jde o svobodu projevu. *EuroZprávy.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/78193-rasisticky-ku-klux-klan-je-zpet-urady-se-haji-jde-o-svobodu-projevu/>.

²⁰V České republice psal balady například Karel Jaromír Erben - Kytice z pověstí národních.

²¹DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 65-66 s.

²²Spojení C&W se začalo používat až v polovině 20. let.

přímo na evropský kontinent, zejména do lidových balad Skotska, Anglie a Irska. Vliv měli ale také španělští a francouzští přistěhovalci. Dále se na jeho formování významně podílela černošská lidová hudba, především blues, a zvláštností nebylo ani švýcarské jódlování nebo zvuky havajské hudby. C&W je založen hlavně na baladách a na jednoduchých a chytlavých tanečních melodiích, které jsou nejčastěji doprovázené strunnými nástroji - těmi nejtypičtěji jsou banjo, elektrická a akustická kytara, housle, ale také harmonika.²³

Ačkoliv počátky vzniku C&W můžeme datovat ke konci 18. století, největší roli pro jeho rozmach měla až 20. léta 20. století. Zasloužilo se o něj město Atlanta, kam přišlo za prací mnoho lidí z Apalačských hor a přinesli si s sebou i svoji hudbu. Mnoho nahrávacích společností si uvědomilo, že se tato hudba ztotožňuje se stylem zemědělského života v zemi a Atlanta se tak stala centrem pro nahrávání tohoto stylu hudby. Za rozmach se nemalou mírou zasloužil i rozhlas²⁴, kterému v té době závratně stoupala popularita. C&W obsahuje mnoho podžánrů, nejstarším podžánrem country je hillbilly, dále western swing, bluegrass, honky tonk, rockabilly, nashville sound či bakersfield sound. V pozdějších letech ho inspirovaly i jiné hudební styly a vznikl tak například country soul, country rock nebo country pop. Za průkopnického interpreta C&W hudby považujeme skupinu The Carter Family, dalším byl zpěvák Jimmy Rogers, který inspiroval všechny další generace, nebo Bill Monroe, o kterém se často hovoří jako o otci stylu bluegrass.²⁵

²³ Volně parafrázováno z: DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 65 s.

²⁴ První rozhlasový přenos proběhl v roce 1910.

²⁵ Volně parafrázováno z: Country music. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.2. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Country_music

4.2 Černošská hudba v Americe do roku 1960

„V polovině 19. století, kdy se éra otroctví chýlila ke konci, byly v Americe čtyři miliony černých Afričanů. I když otroci neměli žádná práva, tři staletí odlišných kulturních tradic Ameriku přece jen poznamenala. Přesto, že běloši tolerovali africké zvyky jen do té míry, jak se to hodilo jejich vlastním obchodním záměrům, a otrokářské dozorce později vystřídala rasová diskriminace, žily obě rasy v natolik těsném sousedství, že se nevyhnutelně ovlivnily.“²⁶

Černošské hudbě, především pak jazzu, se začalo dařit po druhé světové válce, kdy strach a utrpení vystřídala radost z konce války a touha po odpočinku a zábavě. Za jeho rozmach se v bělošské části obyvatelstva v roce 1917 zasloužila bělošská skupina Original Dixieland Jazz Band se skladbami "Livery Stable Blues" a "Original Dixieland One-Step". Obě dvě překypovaly energií, staly se hitem a prodej jejich desky převyšoval jeden milion kusů. Černošská hudba byla v Americe ale rozptýlená už delší dobu a čekala na střet s evropskou hudbou, aby mohl vzniknout jazz. Nicméně vše začalo mnohem dříve, a to začátkem 17. století, kdy byli do Virginie v Georgii přivezeni první afričtí otroci, kteří si v sobě vezli i svoji kulturu, především pak hudební. Od evropské se v mnohém lišila, například pro západoafrickou hudbu byl mnohem důležitější rytmus než harmonie.²⁷

4.2.1 Zdroje afroamerické hudby

4.2.1.1 Pracovní písně

Život černochů jakožto otroků byl velice krutý a nelítostný, otrokáři jim ovšem nezakazovali zpívat si pracovní písně (tzv. work songs), a to proto, že s jejich pomocí drželi pracovní tempo. Samotným otrokům dávaly písně naději a snad jim i ulehčovaly jejich velké utrpení. Často se zde používala sponsoriální forma přednesu, kdy hlavní zpěvák zazpíval pár veršů a ostatní mu na ně odpovídali.

²⁶FORDHAM, John, Sonny ROLLINS a Jiří STIVÍN. *Jazz: Dějiny - nástroje - hudebníci - nahrávky*. V Praze: Slovart, 1996. ISBN 8085871998. 10 s.

²⁷Volně parafrázováno z: FORDHAM, John, Sonny ROLLINS a Jiří STIVÍN. *Jazz: Dějiny - nástroje - hudebníci - nahrávky*. V Praze: Slovart, 1996. ISBN 8085871998. 12-13 s.

4.2.1.2 *Spirituály a gospely*

Již v 18. století brali kazatelé černošské otroky na shromáždění (otrokáři to komentovali tím, že se otroky snaží obrátit na svou víru), protože svými energickými výstupy dokázali zaujmout publikum. Okolo roku 1770 se v Severní Karolině stal kazatelem dokonce černošch známý jako Black Harry²⁸.

Black Harry při svých kázáních zdobil žalmy africkými hudebními prvky, jako jsou glissanda a typický africký rytmus. Používal také responsoriální formu přednesu, jenž je typickým prvkem gospelů a spirituálů. Ovšem v době, kdy se začalo otrokářství více rozvíjet, zájem o ně opadl, avšak běloši se jimi i nadále inspirovali.²⁹

4.2.1.3 *Blues*

Poslední krok ke vzniku blues se odehrál v době, kdy bylo zrušeno otroctví a černošům byla dána svoboda, která ovšem nebyla svobodou jako takovou, měla svá mnohá omezení. Černošům nebylo umožněno studovat, nemohli dostávat za stejnou práci stejný plat jako běloši. Mohli se rozhodovat, ovšem realizace jejich rozhodnutí byla téměř nemožná, nevěděli, zda budou mít něco k jídlu, v honbě za lepší prací opouštěli na nějakou dobu své rodiny, byli diskriminováni. Jejich svoboda spočívala pouze v tom, že se mohli kdykoliv sebrat a odejít. Nikdo je nedržel. Z těchto vypjatých situací, stresu, odloučení a nejistoty vzniklo blues.³⁰ Šlo o ryzí afroamerický hudební styl, jehož kořeny lze najít v gospelech a spirituálech. Uplatňoval se v něm taktéž princip zvolání a odpovědi, ale byl zde kladen větší důraz na sólový zpěv, který byl doprovázen nástrojem. Šlo v podstatě o rozhovor mezi zpěvákem a hudebním nástrojem. Nejčastějším doprovodem byla kytara, později ale přibývaly i další nástroje. Byly jimi foukací harmonika, trubka nebo saxofon.³¹

Blues se během své existence stalo základem především pro jazz a rock. Nepřímo ovlivnilo i další styly, např. hip hop a pop music. Blues prošlo různými vývojovými

²⁸ Black Harry, vlastním jménem Harry Hosier, byl otrok, kterému dal jeho otrokář svobodu..

²⁹ Volně parafrázováno z: FORDHAM, John, Sonny ROLLINS a Jiří STIVÍN. *Jazz: Dějiny - nástroje - hudebníci - nahrávky*. V Praze: Slovart, 1996. ISBN 8085871998. 10-11 s.

³⁰ "Blues" je v překladu "chmurný".

³¹ Volně parafrázováno z: DORŮŽKA, Lubomír. *Panorama populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 101 s.

etapami. Znamé je také venkovské blues³², jehož nejznámějším představitelem je William Christopher Handy. Další etapou je texaské blues, které vzniklo míšením venkovského, bělošského a černošského folklóru, nebo městské blues, do něhož se zahrnuje éra klasického blues.³³

Z tohoto vývojového období pochází Ma Rainey³⁴ nebo Bessie Smith.³⁵

4.2.2 Předstupně jazzu

4.2.2.1 Minstrel

Minstrelské představení, jež se podobá dnešní podobě muzikálů, se poprvé objevilo v 18. století na území Anglie. Šlo o první formu komediální zábavy, ve které se bílí zpěváci převlékali za černochy. Na území USA ho okolo roku 1828 představil Thomas D. Rice. Jeho výstup, v němž napodoboval zpěv černošského pomocníka, se stal hitem a započal téměř stoletou tradici.³⁶

V minstrelských představeních byli černoši často popisováni jako líní, ale zábavní a velice hudebně nadaní. Ačkoliv byla tato představení silně rasisticky zaměřena, seznamovala bělochy s černošskou kulturou. Paradoxně v nich později účinkovali sami černoši.

4.2.2.2 Ragtime

Jde o specifický způsob klavírní hry, který se objevil na konci 90. let 19. století. Centry byla města Chicago a St. Louis, ale během pár let se ragtime rychle rozšířil po celé Americe. Navazoval na minstrelská představení, kde bylo hlavním nástrojem banjo. Postupně se černoši začali seznamovat i s pianem. „*Tato změna byla důležitá nejméně*

³² Venkovské blues je odvozenina work songs.

³³ Volně parafrázováno z: KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011, 176 s. ISBN 978-80-261-0018-8. 10 s.

³⁴ Ma Rainey, byla jedna z prvních bluesových interpretů, která začala vydávat své nahrávky.

³⁵ Bessie Smith, přezdívaná jako "císarovna blues" patřila k nejvýznamnějším bluesovým zpěvačkám.

³⁶ Volně parafrázováno z: Minstrel Show. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 21.9. 2013 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Minstrel_show

ze dvou důvodů. Jednak sloužilo piano až dosud především k reprodukci dobové evropské lehké hudby: valčíků, skotských /šotyšů/, pochodů, intermezz, předeher nebo operetních čísel. Odtud pronikl do ragtime větší počet tradičních evropských prvků, než do kteréhokoliv jiného černošského druhu hudby. Jednak však piano se svou možností vícehlasé a akordické hry umožnilo postihnout rytmické napětí lépe, než to mohlo dokázat bandžo.³⁷ Ragtime tedy můžeme považovat za první instrumentální černošskou hudbu.

„Řada černošských pianistů považovala také ragtime za svou vážnou hudbu; jejich snem bylo, aby tak byla také přijímána.“³⁸ To ale v době konce 19. století ještě nebylo možné. Nicméně o necelé století později si na ragtime lidé opět vzpomněli. Díky filmu *The Sting*, ve kterém zazněl nejznámější ragtime "The Entertainer" od Scotta Joplina, se stal nejprodávanější vážnou hudbou v USA. Spolu se Scottem Joplinem patří mezi nejznámější ragtimové pianisty James Scott, Louis Chauvin, Joseph F. Lamb.³⁹

4.2.3 Jazz

4.2.3.1 Neworleanský jazz

Za rodiště jazzu je považováno město New Orleans, které bylo díky své poloze na řece Mississippi důležitým přístavním místem. O město se několik let střídala Francie se Španělskem a na rozdíl od jiných zemí USA měli bílí otrokáři v New Orleans pro černochoy větší pochopení. Nechali je provozovat své africké kulturní tradice, jež se zde mísily s těmi románskými, a dokonce jim udělovali i svobodu.⁴⁰

Dalším důležitým aspektem byl vznik nové společenské vrstvy kreolů.⁴¹ Francouzská vláda jim dala svobodu, což jim přineslo možnost uplatnit se jako řemeslníci. Důsledkem občanské války se pro ně podmínky začaly zhoršovat a hudbu, kterou doposud brali spíše jako zábavu, začali provozovat za cílem přivýdělku.⁴²

³⁷DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma jazzu*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1990, 350 s., [48] s. obr. příloh. Máj, sv. 539. ISBN 80-204-0092-3. 31. s.

³⁸DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 127 s.

³⁹Volně parafrázováno z: Ragtime. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 5.2. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ragtime>

⁴⁰Volně parafrázováno z: DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma jazzu*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1990, 350 s., [48] s. obr. příloh. Máj, sv. 539. ISBN 80-204-0092-3. 37 s.

⁴¹Kreolové byli míšenci jihoevropanů a černochoy.

⁴²Volně parafrázováno z: DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 127 s.

„Přitom se setkali s potomky osvobozených otroků, daleko drsnější, ale také dravější společenskou vrstvou, již teprve občanská válka umožnila přijímat svobodně místa nádeníků nebo přístavních dělníků na Mississippi“.⁴³ Díky těmto několika aspektům mohl vzniknout jazz. Jazz ovšem nebyla jen hudba k pobavení, měla také sociální funkci, spojovala lidi, byl to životní styl. Typickým charakteristickým znakem jazzu je improvizace, výrazný rytmus, polyrytmie a vícehlas. Jazz provozovaly skupiny se zastoupením klarinetu, kornetu, tuby, banja, piana, trombónu. V době, kdy přístavní město opět vzkvétalo, začal růst počet zábavních podniků, ale i nevěstinců, a to přivedlo obecního staršího Sidneyho Storyho k nápadu vymezit uprostřed města čtvrť, kde bylo těchto podniků nejvíce - tak vzniklo Storyville. Ačkoliv to mohl pro mnohé být zapadákov, hudebníci se sem začali sjíždět, neboť zde byla možnost nemalého příjvídělku. Storyville se stalo centrem jazzu.⁴⁴

První velkou osobností neworleanského jazzu byl kornetista Charles Joseph "Buddy" Bolden, dále William Geary "Bunk" Johnson, Louis Armstrong, Sidney Bechet, Ferdinand Joseph la Menthe "Jelly Roll" Morton nebo "King" Joseph Oliver.

4.2.3.2 Chicagský jazz

Když v roce 1917 vstoupila USA do války, bylo Storyville zavřeno a hudebníci si našli nové centrum v Chicagu a New Yorku. „V Chicagu i New Yorku už se s jazzem seznámili také běloši. Někteří v něm viděli prostě novou taneční hudbu, pro hrstku fanoušků se však stal něčím, čím dosud nikdy nebyl ani pro své černé hudebníky: totiž novým druhem umění, které je třeba brát vážně.“⁴⁵

Začínalo se hovořit o jazzové horečce, kdy byl jazz chápán jako módní vlna, o kterou měli zájem i běloši. Bylo to období, kdy hospodářství vzkvétalo a lidé měli touhu bavit se. Toho využila některá americká vydavatelství a snažila se na tom zbohatnou. Tím se pomalu začal formovat hudební průmysl.⁴⁶

Chicagský jazz navazoval na neworleanský. Instrumentář byl rozšířen o saxofon, místo banja se začala používat kytara a tubu vystřídal kontrabas. Ve snaze zpopularizovat

⁴³DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 127 s.

⁴⁴Volně parafrázováno z: DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma jazzu*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1990, 350 s., [48] s. obr. příloh. Máj, sv. 539. ISBN 80-204-0092-3. 38 s.

⁴⁵DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 127-128 s.

⁴⁶Volně parafrázováno z: KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2011, 176 s. ISBN 978-80-261-0018-8. 59-60 s.

jazz se z něj vytrácí snaha o improvizaci. Nejznámějším hudebníkem tohoto jazzového období byl běloch Leon Bix Biederbecke.

4.2.3.3. Swing

Po Chicagu se centrem stává New York. Po vstupu USA do války se do New Yorku začali valit černošští přistěhovalci za vidinou většího přivýdělku ve válečném průmyslu. Téměř tři sta tisíc černochoů se usadilo ve čtvrti Harlem. Mezi černochoy se tvořily třídy a některé rodiny si dokonce mohly dovolit poskytnout svým dětem vzdělání. Harlem se stal ghettem, které mělo svoje divadla (Lafayettovo, Lincolnovo), kluby (Cotton Club, Lennox Club, Connie's Inn), tančírny (Savoy) a díky tomu se sem sjížděli hudebníci z celé Ameriky. V nejlepší pozici se ocitli pianisté, neboť měli široké uplatnění. Hráli sóla, doprovázeli zpěváky, vedli orchestr, dávali pozor na bedničku s penězi, museli umět dělat show a moc jim pomohlo, když uměli ještě zpívat a tančit.⁴⁷

Swing byla doba velkých orchestrů (tzv. big bandů), ale také malých improvizujících skupinek. „*Bílí a černí hudebníci začali poprvé vystupovat ve společných souborech a učili překvapené pořadatele, že si na něco takového musí zvyknout.*“⁴⁸

Nejslavnějšími interprety byli Thomas Wright "Fats" Waller, Edward Kennedy "Duke" Ellington, Paul Whiteman, Glen Miller, Ella Fitzgerald, Billie Holiday.

4.2.3.4 Be Bop

„*Čím větší hrdinství v zámoří v boji za vlast, tím větší bylo zklamání po návratu. V zemi, za kterou byli černoši připraveni položit životy, se k nim pořád chovali jako k méněcenným. Sebevědomí získané ve válce ale nešlo vymazat. V hudbě je znakem této změny bebop. Neučesaný styl hry byl návratem ke kořenům jazzu - k improvizaci a hlavně k blues.*“⁴⁹

⁴⁷DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma jazzu*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1990, 350 s., [48] s. obr. příloh. Máj, sv. 539. ISBN 80-204-0092-3. 68 s.

⁴⁸DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 128 s.

⁴⁹VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. 1. vyd. V Praze: BiggBoss, 2010. ISBN 9788090397316. 31 s.

Be bop byl v jazzu velkou revolucí, neboť černoši už odmítali hrát druhé housle, už se nechtěli držet swingových šablon, už nechtěli bavit lidi za každou cenu, chtěli být i umělci. Be bop byl výsledkem těchto emocí. Hráčům bylo jedno, jestli někdo poslouchá jejich hudbu nebo ne, a možná proto se nestal masovým žánrem, změnil však obraz černé hudby.⁵⁰

Hudebníci hráli v malých skupinkách, bicí nástroje se osamostatnily a do děje vstupovaly na neočekávaných místech tak, že to posluchače téměř vyděsilo. Tempo se rychle střídalo, častá byla také polytonalita a scatový zpěv.⁵¹

Nejznámějšími interprety be bopu byli Charlie "Bird" Parker, John Birks "Dizzy" Gillespie, Thelonious Sphere Monk nebo zpěvačka Sarah Lois Vaughan.

4.2.3.5 Cool jazz a West coast jazz

Zatímco se be bop vyznačoval svojí energičností, cool jazz zněl chladněji, střízlivěji a klidněji. V mnoha směrech reagoval na be bop. Hlavním představitelem byl Miles Davis, David Brubeck nebo Gery Mulligan⁵²

West coast jazz byl už záležitostí bílých hudebníků. Byl tvořen s odkazem na evropské tradice vážné hudby, snažil pozvednout jazz na vyšší úroveň. Proto nebylo překvapením, že jsme v instrumentáři mohli nalézt i lesní roh.⁵³

4.2.3.6 Hard bop a Soul Jazz

Hard bop je se soul jazzem úzce spjat. Obě dvě odnože vznikly v 50. letech v New Yorku a navazovaly na sebe. Hard bop kladl důraz na černošskou kulturu i tradice, které se lišily od těch evropských, a odtud je to malý krok k soul jazzu, jenž se přikláněl k černošským tradicím spirituálů a gospelů. Dokonce se zde poprvé objevil výraz funkky,

⁵⁰Volně parafrázováno z: VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. 1. vyd. V Praze: BiggBoss, 2010. ISBN 9788090397316. 32 s.

⁵¹Volně parafrázováno z: DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 129 s.

⁵²Volně parafrázováno z: dtto, 129 s.

⁵³Volně parafrázováno z: KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011, 176 s. ISBN 978-80-261-0018-8. 76-77 s.

z něhož se stala odnož soul jazzu, ze kterého se později stala černošská populární hudba R&B. Nejvýznamnějším interpretem hard bopu byl Art Blakey a v soul jazzu jím byl Ray Charles.⁵⁴

4.2.3.7 Mainstream, Free jazz a Rock Jazz

Za propojení všech jazzových směrů, které doposud existovaly, považujeme mainstream. Nejvíce však staví na be bopu, odkud pramení jeho energičnost a improvizace. Mezi mainstreamové hudebníky patřili Sonny Rollins, Charles Mingus nebo John Coltrane.⁵⁵

Jestliže be bop přinesl před lety rozčarování, tak free jazz ještě větší. Snažil se odlišit od bělošské hudby a černošští hudebníci začali o jazzu mluvit jako o svém výhradním vlastnictví. Free jazz zbořil hranice, přestala pro něj existovat pravidla. „Rozšiřovali rozsah svých nástrojů přes jejich krajní polohy, vyluzovali z nich nejen tóny, ale pazvuky a šramoty a v okamžicích maximálního vzrušení na ně mohli - jak to slyšeli jejich užaslí posluchači - bučet, pískat, kvičet, vyplakávat do nich své zoufalství nebo vyřvávat své rozhořčení.“⁵⁶ Mezi tyto hudebníky patřil i saxofonista Ornette Coleman.

Působením dalších vlivů během následujících let vznikaly další jazzové směry. Byl jím například jazz rock, který do sebe pojal prvky rocku. Kombinací jazzu a rapu vznikl acid jazz a výsledkem míšení jazzu, fushion, popu, rocku a blues byl soft jazz. Dále je známý ještě funk jazz, jehož největším představitelem byl James Brown.⁵⁷

⁵⁴Volně parafrázováno z: DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 130 s.

⁵⁵Volně parafrázováno z: KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011, 176 s. ISBN 978-80-261-0018-8.81-86 s.

⁵⁶DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987. 130 s.

⁵⁷Volně parafrázováno z: KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011, 176 s. ISBN 978-80-261-0018-8.81-86 s.

5 Motown

Motown Record Corporation (dále jen "Motown") je americká nahrávací společnost založená Berrym Gordym. Je to první nahrávací společnost, které se podařilo integrovat černošskou hudbu do hudby populární. Nepřinesla velké změny jen v oblasti hudebně kulturní, ale také v oblasti sociální. Například hudba Stevieho Wondera, Diany Ross a The Supremes nebo The Jackson 5 spojovala segregované skupiny, dotýkala se lidí všech ras a všech věkových skupin. Žádné jiné nahrávací společnosti se takový úspěch nepodařil.⁵⁸

5.1 Berry Gordy

Berry Gordy, Jr. se narodil v Detroitu v roce 1929 a byl v pořadí osmým potomkem Berthy Fuller Gordy a sedmým potomkem Berryho Gordyho, Sr.⁵⁹ Rodina byla vzdáleně příbuzná s prezidentem Jimmym Carterem, jehož matka Bessie Lillian Gordy byla sestřenicí Berryho Gordyho, Sr.⁶⁰

Berry byl vychováván v silně morálně založené rodině, která pocházela ze střední třídy. Jeho otec se živil uzavíráním smluv týkajících se zednářských prací v domech a bytech a jeho matka prodávala pojištění a nemovitosti. Kromě toho vlastnili ještě tiskařské centrum a obchod s potravinami.⁶¹

Ačkoliv jeho starší sourozenci patřili k váženým černošským obyvatelům Detroitu, Berry opustil školu, aby se mohl stát profesionálním boxerem. To se mu ovšem nepodařilo, neboť v roce 1951, v době Korejské války, nastoupil do armády. Během pobytu v armádě si dodělal středoškolské vzdělání. Armádu opustil v roce 1953 a za finanční podpory své rodiny si otevřel svoji hudební prodejnu a pojmenoval ji 3-D Record Mart. Dva roky poté

⁵⁸Volně parafrázováno z: Motown: The Sound that Changed America. MOTOWN RECORD CORPORATION. *Motown Museum* [online]. Detroit (MI) [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.motownmuseum.org/story/motown/>

⁵⁹Berry Gordy Sr. byl synem otrokyně a otrokáře, jenž vlastnil plantáž v Georgii.

⁶⁰Volně parafrázováno z: Berry Gordy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Berry_Gordy

⁶¹Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>

obchod zkrachoval a Berry začal pracovat na montážní lince v automobilce Ford. Během toho psal písničky, které předkládal časopisům, dával do soutěží a nabízel zpěvákům.⁶²

Díky konexím své rodiny se dal dohromady s vlastníkem klubu Flame Show Bar talent club, kde potkal zpěváka Jackieho Wilsona. S ním přišel i Berryho první úspěch, a to v roce 1957, kdy pro něho společně se svojí sestrou Gwen a Billim Davisem⁶³ napsal píseň "Reet Petite". Píseň se téhož roku umístila na 62. místě žebříčku Billboard Top 100⁶⁴, ovšem většího úspěchu se jí dostavilo ve Velké Británii, kde se vyšplhala na 6. místo hitparády. Berry za ní dostal tisíc dolarů. Během následujících dvou let se podílel na dalších písních pro Jackieho Wilsona.⁶⁵ Dokonce s ním napsal píseň "All I Could Do Was Cry" pro Ettu James.⁶⁶

Berry se po čase rozhodl písně nejen psát, ale také produkovat. Chtěl však mít absolutní kontrolu nad svojí tvorbou, a tak se rozhodl půjčit si od své rodiny 800 dolarů, aby si mohl založit své vlastní vydavatelství. S vytrvalostí, jež se naučil jako boxer, se snahou vyhrát, kterou měl od svých rodičů, s vírou v to, že ve všem zlém je i něco dobrého, a s pozorností k detailu založil v roce 1959 své první nahrávací studio - Motown.⁶⁷

Berry se zde také snažil uplatnit některá pravidla, která se naučil v automobilovém průmyslu. Například tvrdil to, že jedněmi dveřmi vejde neznámý člověk z ulice a ze druhých dveří vyjde jako hvězda. V podstatě to bylo stejné jako s auty.⁶⁸

Berry Gordy měl velkou schopnost rozpoznat talent, např. v roce 1957 viděl v jedné talentové show v Detroitu vystupovat skupinu The Miracles⁶⁹ a rozhodl se natočit jim desku, která se posléze stala první nahrávkou společnosti Motown. Dalšími objevenými talenty

⁶²Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>

⁶³Billy Davis byl hudební textař a producent.

⁶⁴Billboard Hot 100 je nejprestižnější žebříček prodejnosti singlů v USA. Každý týden ho již od roku 1941 sestavuje časopis Billboard.

⁶⁵Volně parafrázováno z: Berry Gordy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Berry_Gordy.

⁶⁶Etta James byl americká r'n'b zpěvačka. V roce 1993 byla uvedena do Rock'n'Roll Hall of Fame.

⁶⁷Volně parafrázováno z: Berry Gordy. MOTOWN RECORD CORPORATION. *Motown Museum* [online]. Detroit (MI) [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.motownmuseum.org/story/berry-gordy/>.

⁶⁸Volně parafrázováno z: VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. 1. vyd. V Praze: BiggBoss, 2010. ISBN 9788090397316. 34 s.

⁶⁹Více v další kapitole.

byly Mary Wells⁷⁰, The Marvelettes nebo The Primettes⁷¹. Byl velice věrný své vizi a investoval velké množství svého času k budování „motownovských“ interpretů a k jejich zdokonalování. V jeho společnosti bylo například speciální oddělení, které učilo interprety, jak se chovat, jak sedět, jak stát a jak mluvit s elegancí nehledě na postavení v nahrávací společnosti. Byl perfekcionista.⁷²

Po letech působení v čele společnosti přebral roli předsedy představenstva a dal tak možnost mladé generaci vést společnost. V roce 1988 firmu prodal.⁷³

Berry Gordy se za svůj dosavadní život třikrát oženil a třikrát rozvedl. Má celkem osm dětí. Se svojí první manželkou Thelmou Coleman má tři děti, jsou jimi Hazel Joy, Bery Gordy IV. a Terry James. Se svojí další manželkou Raynomou Mayberry Liles má syna Kerryho Ashbyho. S přítelkyní Jeanou Jackson má dceru Sherry. S další přítelkyní Margareth Norton má syna Kennedyho Williama, který se vydal na uměleckou dráhu a je známý spíše pod pseudonymem Rockwell. Gordy má také dceru s Dianou Ross, je jí herečka Rhonda Suzanne. Jeho posledním a nejmladším potomkem, kterého má s Nancy Leiviskou, je syn Stefan Kendal, který je společně se svým synovcem (Berryho vnukem) Skylerem Gordym členem světově známého elektro-popového dua LMFAO. Gordyho poslední manželkou byla Grace Eaton.⁷⁴

5.2 Historie

Detroit byl na konci 50. let 20. století největší město v USA, které nemělo silnou a nezávislou nahrávací společnost. Této příležitosti využil Berry Gordy a v roce 1960 zde založil společnost Motown Record Corporation. Detroit byl dlouhou dobu známý jako město motoru, „motor city“, a to díky automobilce Ford, ve níž Berry nějakou dobu pracoval a která zde sídlila a vyráběla svá auta. Berry vyměnil slovo „city“ za synonymum

⁷⁰Mary Wells byla americká soulová zpěvačka, která napomohla vzniku typického soundu vydavatelství Motown. Též uvedena do Rock'n'Roll Hall of Fame.

⁷¹The Primettes byl původní název skupiny The Supremes.

⁷²Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

⁷³Volně parafrázováno z: Berry Gordy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Berry_Gordy.

⁷⁴Volně parafrázováno z: Berry Gordy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Berry_Gordy.

„town“ a vzniklo z toho spojení motor town, což mu přišlo jako perfektní název pro jeho společnost, Motown. Úplné začátky ale můžeme najít již o rok dříve (1959), kdy založil Berry dvě vydavatelství, a to Motown records a Tamla records. V roce 1960 ale nakonec Tamla i Motown začnou spadat pod jednotný název Motown Record Corporation. Společnost měla čtyři hlavní vydavatelství. Byly jimi Tamla Records, Motown Records, Gordy Records a Tamla-Motown Records. Soustředily se především na mainstream, soul a R'n'B. V duchu tohoto žánru vydávala také další, avšak menší vydavatelství jako například Soul Records nebo V.I.P Records. Pro ostatní žánry zde byla vydavatelství Hitsville Records (pro country hudbu), Wondirection Records (pro hip hopovou hudbu), Mo Jazz Records (pro jazzovou hudbu) nebo Morocco Records (pro rockovou hudbu).⁷⁵

5.2.1 Detroit

Motown měl své sídlo v Detroitu. Berry zde koupil rodinný dvojdomek, v jehož přízemí si zbudoval sídlo společnosti a pojmenoval ho Hitsville U.S.A. Nebylo to ovšem jen sídlo, Gordymu se zde podařilo vytvořit doslova čtyřiaadvacetihodinovou továrnu na hity a interprety. Bylo to místo, kde se pečovalo o umělecký rozvoj zpěváků, spisovatelů, producentů, ale i firemních manažerů. Jak bylo v rodině zvykem, Berry po vzoru svého otce postavil členy své rodiny do klíčových pozic ve firmě. Sloužili také jako poradci při potížích.⁷⁶

První skladbou, kterou vydal, byla píseň od Marva Johnsona "Come to Me", jež se v hitparádovém žebříčku pohybovala na středních příčkách. Jeho druhá skladba "You Got What It Takes" se dostala do Top 10. První opravdu velký hit byl "Money (That's What I Want)" od Barretta Stronga. Na jeho tvorbě se podílel i sám Berry. Hit se vyšplhal na 2. místo žebříčku Billboard R'n'B.⁷⁷

⁷⁵Volně parafrázováno z: Motown. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 23.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Motown>.

⁷⁶Volně parafrázováno z: Motown: The Sound that Changed America. MOTOWN RECORD CORPORATION. *Motown Museum* [online]. Detroit (MI) [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.motownmuseum.org/story/motown/>.

⁷⁷Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

Prvním interpretem, jenž s firmou Motown uzavřel smlouvu, byla skupina The Miracles s vůdčím zpěvákem Williamem "Smokey" Robinsonem⁷⁸. Jejich píseň "Shop Around" se stala nejlepším R'n'B hitem, v Billboard Hot 100 se umístila na druhém místě a pro Motown znamenal první milion prodaných nahrávek. Se společností začala spolupracovat řada textařů a producentů, kteří doslova věděli jak dělat hity. Byli jimi především William "Mickey" Stevenson, Smokey Robinson, Norman Whitfield nebo trio Holland-Dozier-Holland⁷⁹, jemuž je přisuzován vznik Motown Soundu⁸⁰. V roce 1960 potkal Berry v jednom klubu zpěvačku Mary Wells, navrhnul jí, aby za ním přišla do kanceláře. Okamžitě spolu podepsali smlouvu a vydali píseň "Bye Bye Baby". Mary se stala první opravdovou hvězdou společnosti s velkou řadou hitů. O rok později slavil Motown úspěch díky skupině The Marvelettes, jejich píseň "Please Mr. Postman" se stal pro Motown prvním číslem 1. Na obalu singlu je ovšem místo fotografie skupiny obrázek poštovní schránky „*Gordy měl strach, že běloši si nebudou kupovat desku od černošských interpretů. Ostatně ještě o pět let později bude obal alba černošského tria The Isley Brothers This Old Heart of Mine zdobit bělošský milenecký pár na pláži. Gordy svoje desky označoval přelepku Sound of Young America - Zvuk mladé Ameriky, což dokazuje jeho ambice udělat ze soulu univerzální hudbu.*"⁸¹

Dalším úspěšným objevem byla skupina The Distant, kterou Berry přejmenoval na The Temptations. Sice kapela nebyla tak úspěšná jako třeba Mary Wells, nicméně měla mnohem delší život. Berry v témže roce získal zpěváka Marvinu Gaye⁸² ze skupiny Moonglows, kde byl řadovým zpěvákem. Jeho hvězda, na rozdíl od jiných, stoupala pomalu po mnoho let a až v průběhu 70. let se stal opravdu slavným.⁸³

Se zřízením firmy Motown začal mít talent odbyt a zájemci se začali objevovat sami před dveřmi. Jedním ze zájemců byla i dívčí skupina The Primettes. Berry jimi byl ohromen, avšak dívky ještě neměly dokončené vzdělání, a proto je požádal, ať přijdou, až dokončí školu. To také udělaly a v roce 1961 podepsaly se společností smlouvu a jejich název byl změněn na The Supremes. Zpočátku skupina nebyla příliš úspěšná, jejich první

⁷⁸Smokey Robinson se později stane vice prezidentem společnosti Motown.

⁷⁹Brian a Eddie Holland a Lamont Dozier.

⁸⁰Více v další kapitole.

⁸¹VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. 1. vyd. V Praze: BiggBoss, 2010. ISBN 9788090397316. 34 s.

⁸²Více v další kapitole.

⁸³Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

písničky se na prvních příčkách rozhodně nepohybovaly, Berry měl od skupiny mnohem větší očekávání. Poté jim písně začalo místo Gordyho a Robinsona produkovat trio Holland-Dozier-Holland. Následující dvě písničky byly sice propadákem, ale pak přišlo pět po sobě jdoucích písniček, které se staly číslem 1 a The Supremes se staly třetím nejprodávanějším interpretem v hudební historii, hned za Beatles a Elvisem Presleym.⁸⁴

V období kolem roku 1963 domluvil Ronnie White, člen skupiny The Miracles, Berrymu schůzku s jedenáctiletým klukem Stevlandem Morrisem. Berry byl jeho talentem nadšený tak, že ho označoval za zázrak⁸⁵. Okamžitě s ním podepisuje smlouvu a dává mu umělecké jméno Little Stevie Wonder⁸⁶. Zázrak to nebyl jen pro Berryho, ale i pro posluchače, jeho album "12 year Old Genius" se vyšplhalo na první místo žebříčku popových alb. Ve stejnou dobu začala společnost spolupracovat se skupinou The Four Tops a jejich píseň "Baby I Need Your Loving", kterou produkovalo trio Holland-Dozier-Holland, se stala jejich prvním hitem číslo 1.⁸⁷

Se společností byla úzce spjatá doprovodná kapela The Funk Brothers, která hrála snad v každé nahrávce. Berry každému z jejich členů platil mezi dvaceti až padesáti tisíci dolary ročně, aby u společnosti zůstali, neboť oni byli tím, co tvořilo Motown Sound. Co se techniky týká, Motown používal moderní stroje navržené svými vlastními inženýry, a díky tomu byl Motown Sound velice propracovaný.⁸⁸

V roce 1969 byla Berrymu představena jedna rodinná skupina a zaujala ho natolik, že s ní ihned podepsal smlouvu. První čtyři z jejích šesti písniček obsadily první příčku hitparád, zbylé dvě příčku druhou. Byla to skupina The Jackson 5⁸⁹, jejímž leaderem byl nejmladší člen skupiny a později král popu Michael Jackson.⁹⁰

Motown byl opravdovou továrnou na hity. O tom svědčí i fakt, že od roku 1961 do roku 1971 měl sto deset písniček, které se umísťovaly v desítce nejlepších hitů. Tažnými koňmi byli již zmínění The Jackson 5, Marvin Gaye, Stevie Wonder, The Four Tops, The Marvelettes, The Miracles

⁸⁴Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

⁸⁵V anglickém jazyce "wonder".

⁸⁶Více v další kapitole.

⁸⁷Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

⁸⁸Volně parafrázováno z: dtto.

⁸⁹Více v další kapitole.

⁹⁰The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

a Diana Ross s The Supremes.⁹¹

Pod křídly společnosti ovšem nebyli jen černošští interpreti. První bělošskou instrumentální skupinou se stalo trio z Pontiacu Nick and the Jaguars, a to hned v roce 1959, kdy byla společnost Motown založena. První bělošskou vokální skupinou se stala skupina The Valadiers, kterou Berrymu doporučil Jackie Wilson.⁹²

5.2.2 Los Angeles

Druhá polovina 60. let byla pro Motown plná změn. Společnost opustilo trio Holland-Dozier-Holland, které bylo následně donuceno na dva roky pozastavit svoji producentskou činnost, a to z důvodu soudních sporů, jež se týkaly jejich odchodu. Nikdy pak už nedosáhli takového úspěchu jako u společnosti Motown. Na jejich místo nastoupil Norman Whitfield, který psal hity pro The Temptations⁹³, Marvinu Gaye nebo Gladys Knight and the Pips⁹⁴.

Společnost zmírnila pravidla pro produkci hudby, a tím dala možnost několika interpretům produkovat si svoji vlastní tvorbu. Výsledkem byla například úspěšná alba Marvinu Gaye jako "What's Going On", "Let's Get It On" nebo alba Stevieho Wondera, "Talking Book", "Innervisions" a "Music of My Mind".⁹⁵

Berry v té době založil televizní společnost Motown Production, která pro interprety společnosti Motown vyráběla televizní pořady jako "Goin' Back to Indiana" se skupinou Jackson 5 nebo "Diana!" s Dianou Ross.⁹⁶

⁹¹Volně parafrázováno z: Motown. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 23.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Motown>.

⁹²Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

⁹³The Temptations je americká hudební skupina, která se proslavila díky společnosti Motown. V roce 1989 uvedená do Rock'n'Roll Hall of Fame a časopisem Rolling Stones byla zařazena na 67. místo největších umělců všech dob.

⁹⁴Gladys Knight and The Pips je americká rodinná hudební skupina, je několikanásobným držitelem ceny Grammy a taktéž byl uvedena do Rock'n'Roll Hall of Fame.

⁹⁵Volně parafrázováno z: Motown. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 24.2. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Motown>.

⁹⁶Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

V průběhu 60. let rozšiřuje Motown své pole působnosti do New Yorku a Los Angeles a ke konci 60. let postupně přesouvá celou svoji firmu pouze do Los Angeles, kde začíná expandovat, a kanceláře v Detroitu zavírá. Pro mnoho fanoušků to bylo velké zklamání, neboť společnost tím podle nich ztratila duši i srdce.⁹⁷

Společně s firmou se přestěhovala i řada umělců, mezi nimi byla například Martha Reeves, The Four Tops nebo Gladys Knight and the Pips. Motown se snažil rozšířit své aktivity i ve filmovém průmyslu. Prvním snímkem byl životopisný film o Billie Holiday "Lady Sings the Blues"⁹⁸. Hlavní roli v něm hrála Diana Ross a dostala za ni filmovou cenu Oscar. Dalšími filmy byly například "The Wiz" nebo "Scott Joplin".⁹⁹

Berry v roce 1973 rezignoval na funkci prezidenta Motownu a stal se předsedou představenstva Motown Industries. Na jeho místo nastoupil bývalý viceprezident společnosti Ewart Abner. Ve stejném roce se pět písní ze společnosti Motown umístilo na prvních místech hitparád. Byly jimi "Let's Get It On" od Marvinu Gaye, "Keep on Truckin" od Eddieho Kendrickse, "Touch me In the Morning" od Diany Ross a "Your Are the Sunshine of My Life" a "Superstition" od Stevieho Wondera. Stevie v téže roce vydal také album "Innervisions" a dostal za něj pět cen Grammy. Rok 1974 byl pro Motown v počtu hitů zase o něco slabší. Jen čtyři písničky se umístily v Top 10 a jen jeden hit, konkrétně "You Haven't Done Nothin" od Stevieho Wondera, se stal číslem 1. Pro Stevieho byl ale tento rok velice úspěšný. Jeho album "Fulfillingness First Finale" se během tří týdnů stalo nejlepším a vyhrálo pět cen Grammy. Také nová kapela The Commodores¹⁰⁰ slavila velké úspěchy. Jejich první album "Machine Gun" se stalo zlatým albem v pěti zemích a samotná skupina byla během 70. let nejprodávanější kapelou Motownu. Od roku 1974 do roku 1980 prodávala průměrně dva miliony alb za rok.¹⁰¹

Rok 1975 nebyl pro Motown dobrým rokem. Mezi Top 10 se umístilo pouze "Boogie On Raggae Woman" od Stevieho Wondera a The Jackson 5 přešli k jiné nahrávací společnosti, k Epic records. U Motownu zůstal akorát Jermaine Jackson, protože byl

⁹⁷Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

⁹⁸Film "Lady Sings the Blues" je v České republice známý jako "Billie zpívá blues".

⁹⁹Volně parafrázováno z: Motown. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 24.2. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Motown>.

¹⁰⁰Hlavním zpěvákem kapely byl Lionel Richie.

¹⁰¹Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

ženatý s Berryho dcerou. Ewart Abner rezignoval na místo prezidenta společnosti, takže ho Berry dočasně nahrazuje. Během následujících let se společnost odrazila od dna a opět začala produkovat písně, které se umísťovaly na předních příčkách, zejména pak písně Marvinu Gaye, Stevieho Wondera a Lionela Richieho, jehož album "Can't Slow Down" se stalo nejprodávanějším albem v historii společnosti Motown. Po celém světě se ho prodalo deset milionů kusů.¹⁰²

V polovině 80. let začal Motown přicházet o peníze a Berry se v roce 1988 rozhodl společnost prodat mezi firmy MCA Records a Boston Ventures za šedesát jedna milionů dolarů. Rok poté prodává i Motown Productions. Během 90. let vydávala společnost Motown alba skupině Boyz II Men¹⁰³ nebo zpěvákovi Johnnymu Gillovi¹⁰⁴. Nicméně i přesto nebyla společnosti věnována dostatečná pozornost a byla zanedbávána, a proto s firmou MCA zrušila smlouvu o distribuci a začala vydávat přes PolyGram. Ten o tři roky později kupuje Motown od Boston Venture. V roce 1999 začal Motown spadat po Universal Music Group a nyní je součástí The Island Def Jam Music Group.¹⁰⁵

5.3 Motown Sound - zvuk, který změnil Ameriku

Úspěch společnosti z velké části pramení z toho, co je nazýváno Motown Sound. Jde o soulový styl hudby s typickými charakteristickými vlastnostmi. K jeho vzniku přispěly tři hlavní zdroje. Prvním byla doprovodná skupina The Funk Brothers, která měla ze všech třech zdrojů ten největší přínos pro vznik Motown Soundu. Od roku 1959 do roku 1971 prováděla většinu hitů společnosti Motown, avšak její název se nikdy neobjevil na obalu alba. Kromě The Funk Brothers se na vzniku Motown Soundu podíleli i textaři a producenti včetně Berryho Gordyho a Smokeyho Robinsona.¹⁰⁶

¹⁰²Volně parafrázováno z: The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>.

¹⁰³Boyz II Men je americká R'n'B vokální skupina známá především díky emotivním baladám.

¹⁰⁴Johnny Gill je americký zpěvák herec a textař. Byl členem skupiny New Edition, která nastartovala vývoj chlapeckých skupin (v angličtině "boy band"). Navazovali na ně kapely Boyz II Men, Backstreet Boys nebo N*Sync.

¹⁰⁵Volně parafrázováno z: Motown. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 24.2. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Motown>

¹⁰⁶Volně parafrázováno z: NANTAIS, David E. That Motown Sound: Berry Gordy, Jr. and the African-American experience. *America: The National Catholic Review* [online]. 2009 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://americamagazine.org/issue/686/article/motown-sound>.

Ti všichni používali mnoho inovativních technik pro rozvoj Motown Soundu.

V mnoha písních byli dva bubeníci místo jednoho, nebo v nich byly tři až čtyři kytarové linky. Byl to jeden z prvních stylů populární hudby.¹⁰⁷

Berrymu velice záleželo na kvalitě zvuku, a proto nechtěl vydat každou písničku, kterou mu jeho producenti nabídli. Ti se tedy společně s dalšími umělci na každé týdenní schůzi tvrdě snažili o to, aby jejich píseň byla vydána. Dalším zdrojem byla jednoduchá a účinná metoda efektu ozvěny, díky níž zněly některé písničky jako při živém vystoupení. Efekt ozvěny se tvořil tak, že hudba a zpěv byly vysílány ze studia A¹⁰⁸ přes díry ve stropě do podkroví budovy - do echo komory. Vzniklá ozvěna byla zachycena mikrofony a následně zaznamenána. V době, kdy počítače a syntezátory nebyly ještě k dispozici, to byla naprosto geniální metoda, jak vytvořit jedinečný zvuk. Posledním zdrojem byla tamburína, kterou hudebníci velice často používali. Nechali se inspirovat vystoupeními z černých evangelických kostelů, kde byly tamburíny používány k udržení dynamického rytmu a nadšeného publika. Mimo jiné bylo snadné nahrát ve studiu její zvuk a při poslechu z rádia zněla velice příjemně.¹⁰⁹

¹⁰⁷Volně parafrázováno z: NERO, Mark Edward. What Is the 'Motown Sound'?. About.com: R & B / Soul [online]. [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://randb.about.com/od/faqs/f/MotownSound.htm>.

¹⁰⁸Studio A bylo součástí Hitsville.

¹⁰⁹Volně parafrázováno z: NANTAIS, David E. That Motown Sound: Berry Gordy, Jr. and the African-American experience. *America: The National Catholic Review* [online]. 2009 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://americamagazine.org/issue/686/article/motown-sound>.

5.4 Osobnosti

5.4.1 The Miracles

The Miracles, známí také jako Smokey Robinson and The Miracles, byl pro společnost Motown první úspěšný a také nejdéle existující hudební počín, který posléze ovlivnil historii popu a R&B.

První krok ke vzniku skupiny byl podniknut v roce 1955 na střední škole v Detroitu. Tehdy patnáctiletí chlapci Smokey Robinson, Pete Moore a Ronald White spolu s dalšími dvěma spolužáky C. Dawsonem a J.Gricem založili skupinu The Five Chimes. O rok později spolužáci odešli a nahradili je bratřenci Emerson "Sonny" Rogres a Bobby Rogers a skupina se přejmenovala na The Matadors. V době, kdy Sonny odešel do armády, si k sobě skupina přibrala jeho sestru Claudette ze skupiny The Matadorettes. A protože do skupiny přibyla žena, název The Matadors nebyl vhodný, a tak se přejmenovávají na The Miracles.¹¹⁰

V roce 1957 se účastnili audience v Brunswick Records u Alsonza Tuckera, manažera Jackieho Wilsona. The Miracles na něj ovšem dojem neudělali, neboť nebyli jediní, kteří měli ve skupině ženu, a odmítl je. Na audienci byl přítomný i Berry Gordy, jenž zde v tu dobu pracoval jako textař, a skupina ho zaujala. Brzy na to s nimi začal spolupracovat. The Miracles se později stanou vlajkovou lodí a první skupinou Motownu. Berry jim pomohl vydat jejich první píseň "Got A Job" u společnosti End Records. Často si ale stěžoval, že za práci ve vydavatelstvích dostává málo peněz a Robinson mu vnukl myšlenku založit si vlastní nahrávací společnost. To také udělal a skupině vyšel první hit, "Bad Girl", pod vydavatelstvím Motown. Ten v té době neměl ještě zajištěné oprávnění k celostátní distribuci, a proto hit vydali u Chess Records, které k tomu oprávnění mělo. Rok 1959 byl pro The Miracles průlomový, jejich píseň "Bad Girl" se umístila v Billboard Hot 100. Sice na 93. místě, ale i tak to pro skupinu byl úspěch. Další významnou událostí byl sňatek Smokeyho a Claudette a do skupiny také přibyl nový člen, kytarista Marv Tarplin. První opravdový hit přišel rok na to, stala se jím písnička "Shop Around", umístila se na prvním místě R&B hitparády a na druhém místě v Hot 100. Pro Motown to byl první singl, jehož se prodalo více jak milion kopií. Dokonce i velmi

¹¹⁰Volně parafrázováno z: The Miracles Biography. In: *Rock&Roll Hall of Fame Museum* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://rockhall.com/inductees/the-miracles/>

kritický Berry označil hit za mistrovské dílo. Publikum mělo The Miracles velice rádo, posluchači je často označovali za "showstoppers".¹¹¹ Skupina byla vzorem pro ostatní skupiny Motownu, stala se mezinárodním pozdvižením, byla neprodávanějším interpretem Motownu. The Miracles byli jedni z mála, kteří interpretovali svoji vlastní tvorbu, čímž si vytvořili působivou reputaci. Dokonce psali i písně pro své kolegy, například pro Mary Wells, The Temptations nebo pro The Marvelettes.¹¹²

Okolo roku 1964 se členové kapely stali i zaměstnanci společnosti, Robinson viceprezidentem. V tuto dobu měli za sebou již osm alb. Claudette a Robinson si začali dělat plány do budoucna, chtěli si založit rodinu, ale Claudette kvůli vyčerpanosti z koncertů prodělala několik potratů a po posledním se rozhodla odebrat do ústraní. Přestala se skupinou cestovat, vystupovat, nebyla na žádných fotografiích kapely. Ovšem na nahrávání nových skladeb se podílela, a to až do roku 1972.¹¹³

V roce 1965 vyšlo první dvojalbum jak pro Motown, tak pro The Miracles. Album dostalo název "The Miracles Greatest Hits from the Beginning". Album zaznamenalo velký úspěch, dostalo se na druhé místo v Billboard R&B tabulce. Název skupiny byl změněn na Smokey Robinson and the Miracles a s novým názvem přišla i nová deska - "Going to a Go-Go". Album mělo čtyři písníčky, jež se umístily v top 20 v Billboard Hot 100. Jejich hudba se začala dostávat do zahraničí a ovlivnila mnohé britské skupiny, jako byly Rolling Stones nebo Beatles, kteří to dokonce veřejně přiznali. Touto dobou, po koncertování napříč USA, začali vystupovat v prestižních nočních klubech a kromě toho se také účastnili mnoha televizních zábavních pořadů jako například "The Ed Sullivan Show", "The Mike Douglas Show" nebo "American Bandstand". Druhé best of album "The Miracles Greatest Hits, Vol. 2" přináší rok 1968. Je to také druhé album, jež se umístilo v Top 10. Posluchači na něm našli nejznámější hity z let 1965-1967.¹¹⁴

Na konci 60. let Robinson uvažuje o odchodu z kapely. Pracovní povinnosti ve funkci viceprezidenta Motownu rostly a zastiňovaly tak jeho působení ve skupině. Dalším důvodem bylo to, že se chtěl více věnovat své rodině a začít sólovou kariéru. Plány ale změnil po úspěchu písníček "Baby Don't Cry", která se umístila mezi desítkou nejlepších hitů v Billboard Pop, a "Tears of a Clown", jež se stala hitem číslem 1 ve Velké Británii,

¹¹¹Showstopper je interpret, který po představení sklídí nebývale dlouhý potlesk.

¹¹²Volně parafrázováno z: The Miracles Biography. In: *Rock&Roll Hall of Fame Museum* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://rockhall.com/inductees/the-miracles/> a z: The Miracles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Miracles

¹¹³Volně parafrázováno z: The Miracles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Miracles

¹¹⁴Volně parafrázováno z: dtto.

védodila také Billboard Hot 100 a prodalo se tři miliony jejích kopií. The Miracles byli oblíbenější než kdy předtím, a tak se Robinson rozhodl ještě na nějakou dobu zůstat. V roce 1972 dostal svého slibu a skupinu opustil. Vyjel s nimi ještě na šestiměsíční turné a po skončení jeho místo oficiálně nahradil Billy Griffin. V tento rok vydala skupina se Smokeym ještě koncertní dvojalbum "Smokey Robinson & The Miracles: 1957–1972" a studiové album "Flying High Together", jehož součástí byl singl "We've Come Too Far to End It Now", který se umístil v R&B Top Ten. Se Smokeym skupinu natrvalo opustila i jeho žena Claudette a rok na to odchází i Marv Tarplin, aby mohl pracovat s Robinsonem na jeho sólové kariéře. Ačkoliv mohly být na místě obavy týkající se úspěchu skupiny po odchodu dvou členů, nebylo jich třeba. Jejich album "Renaissance" bylo kritiky přijato velice kladně. Opačný osud však čekal singl "Give Me Just Another Day", který se ale paradoxně stal nejvíce přebíranou a samplovanou¹¹⁵ skladbou Motownu. Singl pocházel s připravovaného alba "Do It Baby", jehož součástí byla i stejnojmenná písnička, jež se vyšplhala na první místo Top 20 a prodal se milion jejích kopií. Rok na to (1976) byla skupina na vrcholu disko éry, neboť písnička "Love Machine" z alba "City of Angels" se stala nejlepším popovým hitem, který se na vrcholku držel dvacet osm týdnů. Tím, že se prodalo přes čtyři a půl milionu kopií, překonala jejich doposud nejúspěšnější hit "Tears of a Clown" a stala se za celou jejich historii tím nejúspěšnějším hitem a skupina dokázala, že dokáže být úspěšná i bez Robinsona. Rok na to The Miracles podepisují smlouvu s vydavatelstvím Columbia Records, a to z toho důvodu, že se jejich vztah s Motownem po prodloužení smlouvy zhoršoval. Po vydání prvního hitu pod novým vydavatelstvím začala mít skupina problémy. Hit nesl název "Spy For Brotherhood"¹¹⁶ a očekávala se kontroverze ze strany veřejnosti, ale také případná hrozba ze strany FBI. Z tohoto důvodu společnost písničku raději stáhla. Skupině se přestávalo dařit, Peter Moore se rozhodl skupinu opustit a Billy Griffin se chtěl vrátit zpět na svou sólovou dráhu. Zbylí členové Ronnie White a Bobby Rogers se rozhodli pokračovat. Do skupiny přibrali další dva členy a začali si říkat The New Miracles. Nové seskupení má ale krátké trvání. Společně se původní členové sešli v pořadu věnovaném 25. výročí založení Motownu. V roce 1993 vydali kompilaci "The 35th Anniversary Collection". Skupina měla během dalších let tendence dát se znova

¹¹⁵Samplování je práce s převzatým zvukovým vzorkem.

¹¹⁶"Spy for Brotherhood" je píseň, ve které se zpívá o špionáži.

dohromady, ale jak šla léta, členové skupiny stárli a mnoho z nich již není mezi živými.¹¹⁷

Kromě kompilací vydala skupina patnáct alb, po Robinsonově odchodu pět a další dvě alba v Columbia Records. The Miracles byli v roce 2001 uvedeni do Vocal Hall of Fame, o tři roky později byli časopisem Rolling Stone zařazeni mezi 100 největších umělců všech dob. V rodném Detroitu byl po nich pojmenový park ("Miracle Park") a ulice ("Miracle Boulevard") jako pocta k přínosu pro hudební průmysl. Všichni členové až na Billyho Griffina mají hvězdu na Hollywood Walk of Fame a v roce 2012 byla původní sestava uvedena do Rock'n' Roll Hall of Fame.¹¹⁸

5.4.2 Marvin Gaye

Marvin Gaye byl pro Motown jeden z nejvšestrannějších umělců. Byl to hudebník, idol a zpěvák, pro kterého byla hudba prostředkem k vyjádření problémů jeho všedních dnů. Během 70. let se stal jedním z prvních umělců, kterého Motown nijak neomezoval v tvorbě a dal mu volnou ruku.¹¹⁹

Marvin Gaye se narodil ve Washingtonu, kde taktéž prožil své útlé mládí. Jeho otec Marvin Gay byl kněz a matka Alberta byla učitelka a pomocnice v domácnosti. Marvin měl rád hudbu už od raného dětství a po účinkování na školní besídce mu bylo doporučeno věnovat se hudbě profesionálně. Často také zpíval v kostele za klavírního doprovodu svého otce. Marvinova rodina byla součástí církve, jejíž název byl známý jako Boží dům a která vyžadovala přísnou výchovu. Ta vládla i doma u Marvina. Jeho otec byl neskutečný tyran, jenž trestal svého syna za každý sebemenší nedostatek. Pro Marvina to byl krutý všemocný král, jenž může všechno. Paradoxně, vztah s otcem měl na jeho pozdější tvorbu velký vliv. Během studií na střední škole Cardozo, kde byl mimo jiné součástí několika vokálních skupin, se jeho vztah s otcem zhoršil. Po jedné hádce, v níž se postavil proti otci, odešel z domu a bohužel zanechal i školy. Tehdy se teprve sedmnáctiletý Marvin rozhoduje jít do

¹¹⁷Volně parafrázováno z: The Miracles Biography. In: *Rock&Roll Hall of Fame Museum* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://rockhall.com/inductees/the-miracles/>

a z: The Miracles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Miracles

¹¹⁸Volně parafrázováno z: The Miracles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Miracles

¹¹⁹Volně parafrázováno z: Motown: The Sound that Changed America. MOTOWN RECORD CORPORATION. *Motown Museum* [online]. Detroit (MI) [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.motownmuseum.org/story/motown/>.

armády, ale protože musel konat podřadnou práci, začal předstírat, že trpí duševní chorobou a byl propuštěn. Krátce po návratu založil se svým dobrým přítelem Reesem Palmerem vokální kvartet The Marquees, ale jejich první singl "Wyatt Earp" se v hitparádě vůbec neuchytil. Později si jich všiml zakladatel skupiny The Moonglows Harvey Fuqua a zaměstnal je. Harvey změnil název skupiny na Harvey and the New Moonglows a přesídlil ji do Chicaga. Skupina se po čase nakonec rozpadla a Marvin odešel s Harveym do Detroitu. V roce 1960 vystupoval na vánočním večírku společnosti Motown, kde si ho všimnul Berry Gordy. Marvin na něj svým zpěvem a hrou na klavír zapůsobil natolik, že s ním Berry podepsal smlouvu.¹²⁰

Zpočátku netoužil zpívat R'n'B, chtěl být jazzovým zpěvákem. Před vydáním své první písničky si lidé začali dělat legraci z Marvinova příjmení "Gay"¹²¹. Problém byl vyřešen přidáním písmena "e", nicméně podle spisovatele Davida Ritze to byl pouze krok ke snaze odlišit se od svého otce a k zastavení fám, které se týkaly jeho sexuality. V roce 1961 vydává svoji první píseň "Let Your Conscience Be Your Guide" a po ní následuje album "The Soulful Moods of Marvin Gaye". Jeho tvorba byla zpočátku velký propadák a většinu roku pracoval jako studiový bubeník pro The Miracles a The Marvelettes a bluesového zpěváka Jimmiho Reeda. V roce 1962 slavil Marvin úspěch jako spolutextař písničky "Beechwood 4-5789" pro The Marvelettes a úspěch mu přinesla také jeho píseň "Stubborn Kind of Fellow", s níž se umístil na 8. žebříčku R'n'B hitparády a na 48. místě v Billboard Hot 100. Vrcholu top 40 dosáhl se svojí písní "Hitch Hike" a do top 10 ho dostala píseň "Pride and Joy". Tyto zmíněné písničky byly součástí Marvinova druhého alba "That Stubborn Kinda Fellow". V roce 1964 natočil Marvin Gaye společně se zpěvačkou Mary Wells album "Together". Album bylo úspěšné, písničky "Once Upon a Time" a "What's the Matter With You" se umístily v top 20. V té době natáčí svoji sólovou píseň "How Sweet It Is (To Be Loved By You)", a protože ji napsalo trio Holland-Dozier-Holland, dalo se předpokládat, že se z ní stane hit, a taky že stal. V Hot 100 se umístil na 6. místě a v britské Top 50 se dostává až na vrchol.¹²²

¹²⁰Volně parafrázováno z: Marvin Gaye. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1.12. 2013 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Marvin_Gaye.

¹²¹Gay je označení muže, kterého přitahují osoby stejného pohlaví.

¹²²Volně parafrázováno z: Marvin Gaye. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1.12. 2013 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Marvin_Gaye.

V roce 1967 začala jeho spolupráce s Tammi Terrell¹²³ a vznikla řada velice úspěšných hitů, převážně komponované Ashfordem a Simpsonem¹²⁴, jako jsou "Ain't No Mountain High Enough", "Your Precious Love", "Ain't Nothing Like the Real Thing" nebo "You're All I Need to Get By". Při jednom ze společných vystoupeních se Tammi udělalo nevolno a zkolabovala. Byla tedy okamžitě převezena do nemocnice, kde jí doktoři diagnostikovali nádor na mozku. Znamenalo to pro ni konec vystupování, ale ona se ani přesto hudby nehodlala vzdát, a tak pod přísným lékařským dohledem mohla nahrávat ve studiu. Nicméně ani to se neobešlo bez problémů, které byly způsobeny opakovanými operacemi, jež měly nádor odstranit. Marvin Gaye byl nemocí své pěvecké partnerky zdrcený, a pravděpodobně proto mu jeho úspěch za píseň "I Heard It Through the Grapevine", která se dostala na první místo Billboard Hot 100, nepřišel zasloužený. Úspěch tohoto hitu se přenesl i do dalších zemí, bylo prodáno čtyři miliony jeho kopií. Další hity, jako jsou "Too Busy Thinking About My Baby" a "That's the Way Love Is" se také umístily v Billboard Hot 100, a to do desátého místa. Jeho album M.P.G. se stalo nejlepším R'n'B albem. Na začátku 70. let přišlo to, co nikdo nechtěl, ale každý si uvědomoval, že se to stane. Tammi Terrell podlehla rakovině mozku. Marvin to nesl velice těžce a stáhl se mimo hudební byznys. Po období depresí se chtěl stát součástí profesionálního fotbalového týmu The Detroit Lions, ale z obav z případných zranění, která by mohla negativně ovlivnit jeho hudební kariéru, mu to bylo zakázáno. Po několika měsících se Marvin vrátil zpět do studia a chtěl opět nahrávat. Byl už ale otrávený typem hudby, který dělal doposud. Už se nechtěl věnovat zamilovaným písním, jež ho držely na horních příčkách hitparád. Chtěl do nich vložit určitá sociální témata. Sám sebe se ptal, proč by měl zpívat zamilované písně, když svět kolem něj vře. Výsledkem těchto jeho úvah byla píseň "What's Going On", ve které se nechal inspirovat policejní brutalitou při protiválečném shromáždění v Berkley.¹²⁵

Berry Gordy byl, až na malé výjimky, proti tomu, aby se jeho umělci v tvorbě zabývali politickými a sociálními problémy, a to z toho důvodu, že by se mohli odcizit popovému publiku. Píseň "What's Going On" jeho názor nezměnila a stál si pevně za svým. Tvrdil, že pro rádia je až příliš politická. Marvin si ale také trval na svém a odmítal

¹²³Tammi Terrell byla americká zpěvačka a textařka, která se proslavila duety s Marvinem Gayem.

¹²⁴Nickolas Ashform a Valerie Simpson bylo manželské producerské duo.

¹²⁵Volně parafrázováno z: Marvin Gaye. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1.12. 2013 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Marvin_Gaye.

pod společností nahrávat, dokud mu píseň nezveřejní. Za pomoci obchodního ředitele Barneyho Alese byla píseň vydána, aniž by o tom Berry věděl. Po měsíci se stala číslem jedna v R'n'B hitparádě, kde setrvala pět týdnů, číslem 2 v Billboard Hot 100 a během týdnu se prodalo dvě stě tisíc jejích kopií. Berryho to velice ohromilo, a proto Marvinovi dovolil nahrát celé stejnojmenné album. Jistý si ale nebyl, varoval Marvina, že tématy jakou jsou chudoba, diskriminace nebo drogová závislost, se může odcizit své fanouškovské základně, která byla tvořena převážně ženami. Album se i přes obavy stalo doposud nejprodávanějším albem nejen Marvinovo, ale celé společnosti Motown. Bylo to také první Marvinovo album, jež se umístilo v top 10 Billboard Top LPs.¹²⁶

V roce 1971 podepsal se společností Motown smlouvu ve výši jednoho milionu dolarů, což byla v té době nevýnosnější smlouva, která kdy byla podepsána černým umělcem. V roce 1973 následovalo další úspěšné album "Let's Get It On", jehož stejnojmenná píseň se umístila na prvním místě Billboard Hot 100. V horních pozicích se držela celkem dva roky. Prodalo se jí přes tři miliony kopií, čímž překonala úspěch předešlého alba. Marvin Gaye v té době tvoří svůj poslední duet, po Mary a Tammi vydal album i s Dianou Ross. Album neslo název "Diana & Marvin" a slavilo mezinárodní úspěch. Na žádost fanoušků se v roce 1974 vydal na svoje první turné, ze kterého na základě pozitivního ohlasu vydal koncertní album "Marvin Gaye Live!". Turné mu pomohlo veřejnosti dokázat, že stále umí výborně vystupovat naživo. Za jeden večer si vydělal i deset tisíc dolarů. Se společností Motown prodloužil smlouvu, jež mu nyní umožňovala vybudovat si studio na míru. V roce 1976 vydal další studiové album "I Want You". Stejnojmenná píseň se stala R'n'B hitem číslo jedna. Vyjel také na své první evropské turné. Ke konci 70. let vydal píseň "Here, My Dear", která byla inspirována nepovedeným manželstvím s Annou Gordy¹²⁷. Nicméně píseň se neuchytila. Marvin si v té době začal pěstovat závislost na kokainu a potýkal se s finančními problémy z důvodu neplacení daní. Další album "In Our Lifetime?" je velice osobní a odvolává se na náboženství a možnost konce času z jedné kapitoly knihy Zjevení.¹²⁸ Z velké části na něm pracoval v londýnských studiích. Pracovní verze alba mu však byla odcizena jedním z jeho muzikantů Frankem Blairem, jenž ji předal společnosti Motown a ta jí zremixovala

¹²⁶Volně parafrázováno z: Marvin Gaye. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 1.12. 2013 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Marvin_Gaye.

¹²⁷Anna Gordy Gaye byla sestrou Berry Gordyho.

¹²⁸Zjevení je poslední knihou Nového zákona.

a vydala. Když se to Marvin dozvěděl, žaloval společnost za úpravu a vydání alba bez jeho vědomí a ukončil s ní spolupráci. Na radu hudebního pořadatele Freddyho Coussaerta se přestěhoval do Belgie, kde se vyhýbal drogám a navštěvoval místní kostel ve snaze nalézt svou ztracenou sebedůvěru. Po oživujících měsících se chtěl vrátit na scénu a vyjel na krátké turné po Anglii a Belgii. Toto období je údajně označováno za nejlepší věc, která se Marvinovi přihodila. Když se rozneslo, že se chce vrátit na scénu a odejít ze společnosti Motown, prezident společnosti CBS, Urban Larkin Arnold, ho přesvědčil, aby s ním podepsal smlouvu. Marvin začal nahrávat nové album "Midnight Love", z něhož se první píseň "Sexual Healing" dostala na první místo R'n'B hitparády a setrvala na něm celých deset týdnů. Úspěch slavila nejen v USA, ale po celém světě. Na Novém Zélandu a v Kanadě byla také číslem jedna, ve Velké Británii se dostala do desítky nejlepších hitů a celkem se prodalo více než dva miliony jejích kopií. Za videoklip dostal své první dvě ceny Grammy a také cenu American Music v kategorii R'n'B/soul. Samotné album "Midnight Love" se stalo Marvinovo osmým nejlepším albem, kterého se prodalo více jak šest milionu kusů po celém světě. Roku 1983 se vydal na své poslední turné, při němž byl sužován paranoiou v důsledku požívání kokainu. V roce 1984, přesně den před čtyřicátými pátými narozeninami, Marvin umírá. Během konverzace se svojí matkou byl zastřelen svým despotickým otcem.¹²⁹

Tři roky po své smrti byl uveden do Rock'n'Roll Hall of Fame s prohlášením, že znamenal velký přínos pro soulovou hudbu, zejména pak pro Motown Sound. Právem je také označován jako "Prince of Motown" nebo "Prince of Soul". V roce 1990 získal hvězdu na Hollywood Walk of Fame, o šest let později posmrtně obdržel cenu Grammy za celoživotní přínos. "I Heard It Through the Grapevine", "What's Going On" and "Sexual Healing" byly označeny jako hity, které zformovaly Rock and Roll a časopis Rolling Stone ho zařadil na 18. místo v seznamu 100 nejlepších umělců všech dob a na 8.místo v seznamu mezi 100 nejlepších zpěváků všech dob. Alba "What's Going On", "Let's Get It On", "Here, My Dear", byly časopisem Rolling Stone zařazeny mezi 500 nejlepších alb všech dob.¹³⁰

¹²⁹Volně parafrázováno z: Marvin Gaye. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Marvin_Gaye

¹³⁰Volně parafrázováno z: dtto.

5.4.3 The Jackson 5

Skupina Jackson 5, hudební fenomén pop music 70. let, pocházela z Gary z Indiany. Zakládajícími členy bylo pět bratrů - Jermain, Tito, Jackie, Marlon a Michael. Zpočátku si říkali The Jackson Brothers, což bylo původně trio tří starších bratrů.

Rodina pocházela z chudších poměrů. Otec Joe pracoval jako jeřábník na stavbě a matka se živila jako uklízečka. Od raného dětství byly Jacksonovy děti vedeny k hudbě. Když otec Joseph nebyl doma, chlapci si potají půjčovali jeho kytaru a hráli si na hudební skupinu. „*Když se jednou otec vrátil z práce, poprosili ho, aby si je poslechl. Nejdřív je nebral vážně, ale nakonec se nechal přesvědčit. V malém obývacím pokoji začali chlapci tančit a zpívat a tatínek se nestačil divit. Kluci měli velký talent a stačilo ho jen rozvinout. Otec tušil, že by mohli nadělat jmění a dostat se ze skromných poměrů. Vytvoří se svých synů hvězdy showbyznysu! Nápad byl na světě, teď už ho jen realizovat. A tak Joe a jeho pět synů vykoukali do uměleckého světa.*“¹³¹ Začátky pro ně byly velice kruté, otec měl sice dokonalý čich pro šoubyznys a kariéře svých dětí věnoval mnoho času a peněz, ale byl velice krutý. Jakmile se vrátil z práce, musely děti rychle domů, aby mohly zkoušet. Když někdo z nich něco zkazil, dostal výprask rákoskou, někdy i řemenem. Chlapci neměli žádné dětství, celé ho věnovali hudbě. Ostatní děti je za to neměly příliš v lásce a pokřikovaly na ně, že to nikam nedotáhnou. Chlapci i přes všechny tyto nepříjemnosti dělali hudbu s láskou a dávali do toho vše.¹³²

Hudba měla v Gary vždy výsadní postavení, byly zde rozhlasové stanice, noční podniky a mnoho lidí, již měli stejný cíl jako Jacksonovi - chtěli být slavní. Otec Joe objížděl různé pořady, aby našel příležitost, jak skupinu posunout o krok vpřed, neustále sledoval novinky. Pravidelně se účastnili talentových soutěží, ve kterých se snažili být napřed než všichni ostatní. Nejčastěji v nich hráli písničky, které lidé znali z rozhlasu, nebo ty, o kterých Joe věděl, že patří ke klasickým kouskům. Proto jejich výstup musel být naprosto perfektní, protože kdyby něco zkazili, ostatní by si toho hned všimli. V případě, že chtěli změnit aranžmá, muselo znít ještě lépe než to původní.¹³³

První pravidelné angažmá dostali v nočním podniku v Gary, kde nechyběly ani striptérky. Joe s touto skutečností, že se jeho děti pohybují v prostředí polonahých děvčat,

¹³¹L'HERMITTE, David. *Michael Jackson: 1958-2009*. V Praze: XYZ, 2009, 276 s., [16] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-7388-176-4. 6 s.

¹³²Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X. 30-32 s.

¹³³Volně parafrázováno z: dtto, 32 s.

neměl žádný problém. Svoji první desku natočili u amatérské společnosti Steeltown, kterou vlastnil Josephův spolupracovník z oceláren pan Keith. Jejich první písnička "I'm a Big Boy Now" se stala v Gary hitem. Poté skupina začala objíždět všechny velké talentové soutěže v Chicagu. Zúčastnili se dokonce jedné večerní soutěže, ve níž bylo pravidlem to, že když soutěžící vyhraje třikrát po sobě, je pozván na placené účinkování v jednom pořadu pro tisíce diváků. The Jackson 5 se to povedlo a v pořadu se setkali s Gladys Knight a skupinou Pips.¹³⁴

Jejich snem bylo zúčastnit se velké amatérské soutěže v divadle Apollo v New Yorku. Otec Joseph v tom viděl obrovskou šanci. „*Chicago o nás do New Yorku poslalo předběžnou zprávu a my měli takovou reputaci, že nás Apollo zařadilo rovnou do finále, i když jsme se nezúčastnili předběžných soutěží. Tou dobou už nás Gladys Knightová lákala do Motownu, a stejně tak i Bob Taylor ze skupiny Vancouvers, se kterým se tatínek spřátelil. Řekl jim oběma, že bychom se v Motownu rádi přihlásili k audici, ale že je to ještě hudba budoucnosti.*“¹³⁵ Amatérskou soutěž vyhráli a krátce na to se jim ozvali z Motownu. U Motownu uspěli a Berry Gordy se zaručil, že z nich udělá ty největší hvězdy. Slíbil jim, že jejich první, druhé i třetí album bude výborné a že budou stejně dobří jako Diana Ross a The Supremes.¹³⁶

Když Motown přesídlil do Kalifornie, žila skupina nějaký čas střídavě u Berryho a Diany. Bylo to pro ně krásné období. Diana je seznamovala s uměním, chodili společně na výstavy, zpívali a užívali si slunečného podnebí. Jediným problémem byla škola, neboť při vyučování lezli fanoušci do učeben. Z tohoto důvodu dostali chlapci domácí učitele.¹³⁷

V Motownu měli povinné hodiny gramatiky a společenského chování. Museli se učit správně jíst, chovat a dokonce se museli naučit odpovědi na otázky, jež jim mohli pokládat novináři. Poté začali zkoušet novou písničku "I Want You Back", která byla původně byla napsána pro Gladys Knight pod názvem "I Want To Be Free". Šest týdnů po vydání se jí prodalo na dva miliony kopií a stanula tak na prvním místě hitparády. Dalším hitem bylo "ABC", jehož se prodalo dva miliony už během tří týdnů. Třetí písničkou "The Love You Save" se vyplnila Berryho předpověď, a to, že z nich udělá hvězdy. Jejich první

¹³⁴Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 32-38 s.

¹³⁵JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 38-39 s.

¹³⁶Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, s.38-51

¹³⁷Volně parafrázováno z: dtto, 51-54 s.

album vyšlo v roce 1969 a jmenovalo se "Diana Ross Presents The Jackson 5"¹³⁸. Název alba byl marketingový tah ze strany Motownu. Skupinu objevili Gladys Knight a Bobby Taylor, ale Diana je na posledním koncertě skupiny The Supremes poprvé uvedla. Odtud pramení název alba. Hezky to znělo a pro skupinu to byla skvělá propagace. Žádná jiná skupina neměla lepší start než The Jackson 5. Opravdový průlom přišel s písničkou "I'll Be There", která se na prvním místě hitparády držela pět týdnů, což byla nezvykle dlouhá doba.¹³⁹

„Bláznivé období velkých turné Jackson 5 začalo hned po prvních úspěších desek. Začalo to velkým turné po arénách na podzim 1970; hráli jsme v obrovských halách jako Madison Square Garden a Los Angeles Forum. Když se naše písnička "Never Can Say Goodbye" stala velkým hitem roku 1971, vystoupili jsme v létě v pětáctyřiceti městech a před koncem roku ještě v padesáti dalších"¹⁴⁰

Na konci roku 1971 natočil Michael svoji první sólovou desku "Got To Be There" a stal se tak prvním ze skupiny, kdo vydal své sólové album. Ve stejném roce začala televizní stanice ABC každou sobotu dopoledne vysílat kreslený pořad "The Jackson 5ive", jenž byl skupinou inspirován.¹⁴¹

„Americká soulová hudba se v cizích zemích stala stejně populární jako džiny a hamburgery. Vyzvali nás, abychom se stali součástí toho velikého světa, a tak jsme v roce 1972 zahájili své velké zámořské turné hostováním v Anglii. Ačkoliv jsme tam nikdy nebyli, ani se neobjevili v britské televizi, lidé znali texty všech našich písniček."¹⁴²

Měli dokonce tu čest hrát na objednávku pro anglickou královnu. Během turné poznali celý svět, kulturu jednotlivých zemí. Seznámili se s východní filozofií, jejímž prostřednictvím si uvědomili, že v životě nejsou jen věci, které se dají vidět a uchopit.¹⁴³

Motown skupině poskytoval dokonalé hudební zázemí a péči. Tomu nasvědčuje i to, že jejich skladba "Get It Together" se stala jejich největším hitem za poslední dva roky. Velký úspěch slavila i další písnička "Dancing Machine", a to především díky pořadu Soul

¹³⁸ V překladu "Diana Ross představuje The Jackson 5".

¹³⁹ Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 54-61 s.

¹⁴⁰ JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 64 s.

¹⁴¹ Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 64 s.

¹⁴² JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 74 s.

¹⁴³ Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 74-75 s.

Train, kde k ní Michael předvedl taneční číslo, kterému se říkalo „robot“. Písnička se přes noc stala hitem a nebylo dítě, které by „robota“ netancovalo.¹⁴⁴

Skupina měla několik nápadů a představ, které chtěla realizovat, ale Motown jim to v přesvědčení, že není dobré hazardovat s něčím již osvědčeným, neumožnil. I když v tu dobu mohli Marvin Gaye a Stevie Wonder produkovat svoji vlastní hudbu, Motown to skupině neumožnil. „*Náš problém s Motownem začal kolem roku 1974, kdy jsme jim naprosto jasně řekli, že chceme psát a produkovat své vlastní písničky. V zásadě se nám prostě nelíbilo, jak naše muzika tou dobou zněla. Měli jsme výraznou potřebu soutěžení a obávali jsme se, že nás zastíní jiné skupiny, které hrály současnější muziku.*“¹⁴⁵ Motown veškeré zmínky a připomínky zamítl, což skupině vadilo natolik, že se shodli na tom, že společnost opustí. Bylo to pro ně nejtěžší rozhodnutí v životě. Berry měl každého člena skupiny velice rád a stejně tomu bylo i z druhé strany. The Jackson 5 mu byli velice vděční za vše, co pro ně Berry udělal a proto „rozchod“ proběhl v dobrém. Jediný, kdo od Motownu neodešel byl Jermaine, neboť byl ženatý s Berryho dcerou. Celou pětku doplnil bratr Randy, který ve skupině působil už od roku 1972, ovšem jako neoficiální člen. Skupina přešla k vydavatelství Epic, ale protože název The Jackson 5 byla chráněná značka, změnili si název na The Jacksons.¹⁴⁶

Nové vydavatelství dalo skupině větší prostor k podílení se na tvorbě písniček a třetí album, "Destiny", vydané pod novým štítkem si produkovali celé sami. Album obsahovalo jejich největší pomotownovskou skladbu "Shake Your Body (Down to the Ground)", které se prodalo přes dva miliony kopií. Samotné album se umístilo na 11. příčce Billboard 200 a na třetím místě nejlepších R&B alb.¹⁴⁷

V následujících letech vydali další dvě alba s názvy "Triumph" a "The Jackson Live!". V roce 1981 vyjeli na turné Triumph Tour, jež je po několika letech časopisem Rolling Stone zařazeno mezi 25 nejlepších turné mezi lety 1967 až 1987. Nicméně popularita skupiny byla zastíněna Michaelovým sólovým albem "Thriller". V roce 1983 se všech šest bratrů včetně Jarmaina sešlo na jednom pódiu, a to ve speciálním pořadu

¹⁴⁴Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 77 s.

¹⁴⁵JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 79 s.

¹⁴⁶Volně parafrázováno z: JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X, 78-80 s.

¹⁴⁷Volně parafrázováno z: The Jackson 5. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Jackson_5

k 25. narozeninám společnosti Motown. Michael zde při svém sólovém vystoupení poprvé předvedl svůj slavný "moonwalk" tanec. Ačkoliv další album "Victory" nebylo příliš úspěšné, turné, které v rámci něho jeli, se stalo jedním z největších turné 80. let.

Po jeho skončení skupinu oficiálně opustil Michael, jenž se chtěl naplno věnovat své sólové dráze, a následně i Marlon. V roce 1989 vydává skupina své poslední album "2300 Jackson Street". Kromě nové sestavy The Jackson 5 se v jedné stejnojmenné skladbě objevili i bývalí členové Michael a Marlon. Skupina spolu vystupovala už jen občas, většinou při různých výročních akcích. V roce 2009 natáčela televizní reality show, během níž náhle zemřel bratr Michael.¹⁴⁸

Jackson 5 se spolu jako skupina naposledy sešla v roce 2012, kdy vyjela na světové turné "Unity Tour", které skončilo na konci téhož roku. V roce 1997 byla skupina uvedena do Rock'n'Roll Hall of Fame a o dva roky později byla zařazena mezi nejlepší vokální skupiny. Jejich nahrávky "ABC" a "I Want You Back" byly zařazeny mezi 500 písníček, které zformovaly Rock'n'Roll.¹⁴⁹

5.4.4 Stevie Wonder

Stevie Wonder, vlastním jménem Stevland Hardaway Judkins, největší a snad i nejoblíbenější zpěvák populární hudby, někým pro svůj neuvěřitelný talent nazývaný osmým divem světa, se narodil 13. května roku 1950 v Saginaw v Michiganu. Na svět přišel o měsíc dřív a při pobytu v inkubátoru mu někdo ze zdravotního personálu zvýšil přísun kyslíku, což způsobilo jeho celoživotní slepotu. „*Na druhou stranu možná i díky němu se u něj vyvinul absolutní hudební sluch, který se značně podílel na tom, že už v sedmi letech uměl obstojně hrát na piano a o dva roky později na foukací harmoniku a bicí. Nutno dodat, že se na tyto hudební nástroje naučil hrát sám jen s pomocí jedné knížky, protože si jeho rodina nemohla dovolit platit učitele.*“¹⁵⁰ Když byly Steviemu čtyři roky, jeho matka Lula Mae opustila otce Calvina a společně s dětmi se přestěhovala do Detroitu a změnila si příjmení na "Morris", které přijal i Stevie. Odmalička se učil hrát na mnoho nástrojů, kromě piana, harmoniky a bicích ovládal také hru na basovou kytaru

¹⁴⁸Volně parafrázováno z: The Jackson 5. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Jackson_5.

¹⁴⁹Volně parafrázováno z: The Jackson 5. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Jackson_5

¹⁵⁰SMACK. Stevie Wonder. *Český rozhlas: Radio Wave* [online]. Praha: ČRo, 1991 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/interpreti/_zprava/246800.

a konga. Právem je odborníky považován za hudebního génia. Společně s kamarádem si založili malou skupinku, říkali si Stevie a John. Při jednom předvádění se před kamarády si ho čistou náhodou všiml Ronnie White ze skupiny The Miracles. Ronnie mu domluvil schůzku s B. Gordym z Motownu, kde byla následně podepsána smlouva a Stevie dostává umělecký pseudonym „Little Stevie Wonder”.¹⁵¹

Jak bylo v Motownu zvykem, každý interpret měl svůj team producentů a textařů. Se Steviem bylo spojováno jméno Clarence Paul. On byl tím, kdo vymyslel Stevieho pseudonym. V roce 1962 vydává hned dvě alba, "The Jazz Soul of Little Stevie" a "Tribute To Uncle Ray" jako pocta Rayi Charlesovi. Stevie ho velice obdivoval a kvůli handicapu s ním byl také často srovnáván, čehož samozřejmě Motown využil pro svůj prospěch tím, že album vydal. Na konci tohoto roku se s Motownem zúčastnil turné po divadlech v napříč USA a z jednoho z nich byl pořízen záznam, který byl následující rok vydán pod názvem "Recorded Live: The 12 Year Old Genius". Skladba "Fingertips", která pocházela z jeho prvního alba, se stala velkým hitem a vyšplhala se na první místo V Billboard Hot 100 - Stevie se stal nejmladším umělcem, kterému se tohle podařilo. Na to vydal další alba "With a Song in My Heart" a "Workout Stevie, Workout". Poté si dal od nahrávání pauzu, neboť začal mutovat a kvůli tomu někteří z řídicích pracovníků Motownu přemýšleli o zrušení smlouvy, nicméně Berry mu dal další šanci. Mezitím Stevie studoval na Michiganské škole pro zrakově postižené. Po pauze začal opět nahrávat, ze svého pseudonymu si odstranil přízvisko "Little" a vydal velké množství hitů jako "Uptight" nebo "Blowing in the Wind". Začal také komponovat písně, a to jak pro sebe, tak pro ostatní interprety Motownu, mezi něž patřila například skupina The Miracles. Ke konci 60. let dále vznikly ještě hity "I Was Made to Love Her", "For Once in My Life" and "Signed, Sealed, Delivered I'm Yours".¹⁵²

Na začátku 70. let, ve svých dvaceti letech, se oženil se zpěvačkou Syreetou Wright a vydal své další album "Where I'm Coming From", které se dotýkalo sociálních problémů. Album ale nebylo úspěšné. Stevie se v té době často dohadoval se zástupci

¹⁵¹Volně parafrázováno z: SMACK. Stevie Wonder. *Český rozhlas: Radio Wave* [online]. Praha: ČRo, 1991 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/interpreti/_zprava/246800, Stevie Wonder. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Stevie_Wonder, RAVENAK. Stevie Wonder: Ten kluk je zázrak!. In: *Metan: Metancity Webzine of Black Music* [online]. 2002- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.metancity.com/1508/stevie-wonder-ten-kluk-je-zazrak-profil/> ERKUL. Stevie Wonder. In: *FDb.cz* [online]. 2003- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/223439-stevie-wonder.html>

¹⁵² Volně parafrázováno z: dtto.

Motownu, neboť chtěl mít plnou kontrolu nad svými skladbami. To se mu nepodařilo, a tak Motown opouští. Nicméně po nahrání dvou nezávislých alb se s Motownem dohodne a vrací se zpět, a to jako vítěz. „*Vymínil si absolutní kontrolu nejen nad nahráváním, ale i vydáváním svých alb. Od té doby si písničky psal zásadně sám, dokonce i sám nahrával většinu nástrojových partů.*”¹⁵³ Smlouva pro něj byla výhodná i po finanční stránce, získal vysoký podíl na zisku. S návratem přišlo i nové album "Music of My Mind", na kterém se věnuje jak politickým a sociálním otázkám, tak lásce. Album započalo jeho nejvýznamnější období, během čtyř let vydal pět úspěšných alb. Po jeho vydání vyjel na turné se skupinou Rolling Stones, díky čemuž mohl Stevie zaujmout i bělošskou část veřejnosti. Dalším albem bylo "Talking Book", na kterém se objevily písničky "Superstition" a "You Are the Sunshine of My Life". Obě dvě se umístily na prvních místech hitparád a jak za album, tak za oba dva hity získal tři ceny Grammy. Následovalo album "Innervision", které je označováno za Stevieho nejlepší dílo a časopisem Rolling Stone bylo zařazeno na 23. místo v seznamu 500 nejlepších alb všech dob a vyhrálo tři ceny Grammy. Dále následovalo album "Fulfillingness First Finale". Zlaté období jeho tvorby zakončuje dvojalbum "Sings in the Key of Life". Pro mnoho posluchačů bylo toto album těžké pochopit, nicméně někteří ho označují za Wonderovo vrcholné dílo v historii popové hudby. Pochází z něj hity jako "Sir Duke", "I Wish" nebo "Isn't She Lovely", který byl o jeho novorozené dceři Aishe. Album vyhrálo dvě ceny Grammy a stejně jako album "Innervision" bylo časopisem Rolling Stone zařazeno na seznam 500 nejlepších alb všech dob, a to na 56. místo.¹⁵⁴

„*Po tříleté pauze vydal Wonder roku 1979 soundtrack k filmu Journey Through The Secret Life Of Plants a poté roku 1980 své další album Hotter Than July, kde se objevil singl Happy Birthday, který Stevie použil pro svou kampaň za ustanovení narozenin Martina Luthera Kinga státním svátkem. Roku 1984 vytvořil Wonder soundtrack k filmu Woman In Red, na němž se objevil hit I Just Called To Say I Love You. O rok později se na dalším Stevieho albu In Square Circle objevil megahit Part-Time Lover.*”¹⁵⁵ Za již zmiňovanou píseň "I Just Called to Say I Love You" získal Oscara.

¹⁵³ERKUL. Stevie Wonder. In: *FDb.cz* [online]. 2003- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/223439-stevie-wonder.html>

¹⁵⁴Volně parafrázováno z: Stevie Wonder. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Stevie_Wonder, SMACK. Stevie Wonder. *Český rozhlas: Radio Wave* [online]. Praha: ČRo, 1991 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/interpreti/_zprava/246800,

¹⁵⁵SMACK. Stevie Wonder. *Český rozhlas: Radio Wave* [online]. Praha: ČRo, 1991 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/interpreti/_zprava/246800,

V následujících letech se věnoval spolupráci s různými interprety jako jsou Dizzy Gillespie, Paul McCartney, jejichž společná píseň "Ebony and Ivory" se stala velkým hitem. Dále hrál na harmoniku v hitu "There Must Be an Angel" od Eurythmics nebo v hitu "I Guess That's Why They Call It The Blues" od Eltona Johna. Spolupracoval také s Bruceem Springsteenem, Barbarou Streisand a s Michaellem Jacksonem natočil duet "Just Good Friends" a "Get It". Po tříleté odmlce se vrátil se soundtrackem k filmu "Jungle Fever", albem "Conversation Peace" a s koncertním záznamem "Natural Wonder". Poté trvalo deset let, než se fanoušci dočkali dalšího alba. Vyšlo až v roce 2005 a dostalo název "A Time to Love". Album fanoušky ale zklamalo, neboť to byla víceméně kopie Stevieho již známé klasické tvorby. S návratem zahajuje turné po Severní Americe a následně i v Evropě. "A Time to Love" je zatím Stevieho poslední deska, nicméně hudbě se stále věnuje. Objevuje se jako host na albech různých interpretů - Busta Rhymes¹⁵⁶, Dr. Dre¹⁵⁷, Snoop Dogg¹⁵⁸, Andrea Bocelli. Zatím naposledy to byla v roce 2013 Céline Dion.¹⁵⁹

Již v roce 1989 byl uveden do Rock'n'Roll Hall of Fame, od prezidenta Baracka Obamy dostal Vyznamenání za zásluhy. Natočil celkem čtyřicet alb, vyhrál dvacet dva cen Grammy a jednoho Oscara za již výše uvedenou píseň. Prodal přes sto milionů desek, patří mezi šedesát nejprodávanějších umělců. Časopis Rolling Stone ho jmenoval devátým nejlepším zpěvákem všech dob a stal se čtvrtým umělcem, jenž obdržel cenu Montrealského mezinárodního jazzového festivalu.¹⁶⁰

¹⁵⁶Busta Rhymes je americký rapper, který je známý svou technikou rychlého rapu.

¹⁵⁷Dr. Dre je považován za průkopníka současného hip hopu a gangsta rapu, patří mezi nejlepší a nejvyhledávanější hip hopové producenty, je držitelem šesti cen Grammy a je to třetí nejbohatší hip hopový umělec na světě.

¹⁵⁸Snoop Dogg je americký rapper a producent, kterého v roce 1992 objevil Dr. Dre. Je známý svým slangovým přidáváním koncovky -izzle.

¹⁵⁹Volně parafrázováno z: Stevie Wonder. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Stevie_Wonder,

¹⁶⁰Volně parafrázováno z: Stevie Wonder. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Stevie_Wonder, RAVENAK. Stevie Wonder: Ten kluk je zázrak!. In: *Metan: Metancity Webzine of Black Music* [online]. 2002- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.metancity.com/1508/stevie-wonder-ten-kluk-je-zazrak-profil/>

5.5 Přínos hudební společnosti Motown

Motown znamenal pro historii hudebního průmyslu velkou revoluci. Motownu se jako prvnímu vydavatelství podařilo integrovat černošskou hudbu mezi hudbu populární a z podřadného stylu hudby tak udělal rovnocenného partnera, ne-li něco víc. Změnil postavení černošské hudby ve světě, už to nebyla jen záležitost černých, ale i bílých. Nikdo by si ještě ani na začátku 20. století nedokázal představit, že by černošská hudba mohla mít tak výsadní postavení a že by mohla smazat hranice mezi rasami, náboženstvími a názory.

„Hudební akademici se vysmívají popu, který útočí na nejnižší společný jmenovatel našeho vkusu, ale jen masově konzumovaný hit dokáže spojit lidi bez rozdílu věku, majetku, vzdělání, pohlaví nebo rasy a prozradit nám podstatné věci o kultuře, v níž žijeme.“¹⁶¹

V roce 1865, kdy bylo zrušeno otroctví, se situace začala pomalu uvolňovat a pro černošskou hudbu se tak vytvořila živná půda. Další fakt, který hrál černošské hudbě do karet, byl výrazný rytmus, ale také chytlavé melodie a energičnost, jež bělošskou část populace přitahovala. Toho, že černošská hudba začala jít do popředí a poptávka po ní rostla, využil Berry Gordy a rozhodl se založit si vlastní vydavatelství. Stal se tak prvním afro-Američanem, který vlastnil nahrávací společnost. Svou cílevědomostí a pílí se mu podařilo získat si celosvětové uznání a vybudovat impérium, z jehož dědictví se čerpá dodnes.

Interpreti Kanye West¹⁶², Ne-Yo¹⁶³ nebo Mary J. Blige¹⁶⁴ používají ve své tvorbě hudbu Marvinu Gaye. Jonas Brothers¹⁶⁵, Backstreet Boys¹⁶⁶ nebo N*SYNC¹⁶⁷ zase čerpají z tvorby The Jackson 5. Stevie Wonder má zase velký vliv na hudebníky jako jsou Common¹⁶⁸, Lauryn Hill¹⁶⁹, Beastie Boys¹⁷⁰,

¹⁶¹VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. 1. vyd. V Praze: BiggBoss, 2010, 431 s. ISBN 978-809-0397-316. 13 s.

¹⁶²Kanye West je americký rapper a producent. Je držitelem 21 cen Grammy. Nепrodukuje hudbu jen sám sobě, ale i mnoha dalším umělcům, jako jsou Janet Jackson, Alicia Keys, Chris Martin, John Legend,...

¹⁶³Ne-Yo vlastním jménem Shaffer Chimere Smith je americký zpěvák a stejně jako Kanye West producent, který v minulosti spolupracoval na tvorbě písníček pro Céline Dion, Beyoncé, Rihannu nebo Whitney Houston. Je držitelem 2 cen Grammy.

¹⁶⁴Mary J. Blidge je americká zpěvačka, producentka textařka, která doposud vydala 11 studiových alb.

¹⁶⁵Jonas Brothers je americký boy band, který se proslavil díky televiznímu kanálu Disney Channel. Skupina přerušila svojí aktivitu v roce 2013.

¹⁶⁶Backstreet Boys je americký boy band. Prodali celkem 130 milionů kusů alba a stali se tak nejprodávanější kapelou v historii.

¹⁶⁷N*SYNC je další americký Boy Band. Od roku 2002 je již neaktivní. Jeden z frontmanů Justin Timberlake se úspěšně věnuje svojí sólové kariéře.

¹⁶⁸Common je americký rapper. Je držitelem 11 cen Grammy a úspěchy zaznamenává i na poli herectví.

¹⁶⁹Lauryn Hill je americká zpěvačka, která je známá především díky skupině Fugees, jejíž byla součástí.

¹⁷⁰Beastie Boys je jedna z mála amerických bělošských hip hopových skupin.

Public Enemy¹⁷¹ nebo Coolio.¹⁷² Z tvorby skupiny The Miracles si braly inspiraci především britské kapely Beatles, Rolling Stones nebo Who. O důležitosti Motownu svědčí i to, že králem popu se stal jeho odchovanec Michael Jackson. Svědčí o tom také to, že skupiny, jejichž inspirací byli interpreti Motownu, se staly pojmy samy o sobě, např. Beatles či Rolling Stones. Kořeny dnešní populární hudby můžeme tedy najít v tvorbě Motownu, jenž interprety stále inspiruje a ještě dlouho bude.

¹⁷¹Public Enemy je americká hip hopová skupina, která proslavila především svými politickými texty a kritikou amerických médií.

¹⁷²Coolio, americký rapper, se proslavil díky hitu Gangsta's Paradise, soundtracku k filmu Nebezpečné myšlenky s Michelle Pfeiffer.

6 Závěr

Černošská hudba přitahovala bělošskou část obyvatelstva hned na počátku otrokářství v USA. Otrokáři otrokům nezakazovali provozovat zpěv, neboť otroci díky němu drželi pracovní tempo a otrokáři v jejich jednoduchých a rytmických písních našli možná i zalíbení. Bělošští kazatelé brali na shromáždění své otroky, kteří dokázali svojí muzikálností nadchnout účastníky bohoslužeb. Dokonce sami běloši o několik let později parodovali černochoy v minstrelských představeních. To vše nasvědčuje tomu, že černošská hudba v sobě měla cosi, co lidi nějakým způsobem fascinovalo a přitahovalo. Zájem o hudbu černochoů s přibývajícím věkem vzrůstal, čehož v 1. polovině 20. století využil Berry Gordy a založil první černošské vydavatelství - Motown.

Má bakalářská práce byla o společnosti Motown, jež zpřístupnila černošskou hudbu veřejnosti a integrovala ji do oblasti populární hudby. Než jsem se dostala k hlavnímu tématu své bakalářské práce, ve třech krátkých kapitolách jsem se zabývala vývojem hudby v USA do 1. poloviny 20. století a taktéž postavením černochoů ve společnosti. Během toho jsem se seznámila se zajímavými historickými souvislostmi spojené s otrokářstvím, dále s těžkým životem otroků a s postupnou změnou pohledu majoritní společnosti na etnickou menšinu. Kapitola čtvrtá patřila hlavnímu bodu mé práce, a to vydavatelství Motown. O jeho vybudování se zasloužil bývalý boxer a pracovník automobilky Ford Berry Gordy. Byl to člověk, který dokázal využít situace, kdy stoupala poptávka po černošské hudbě a uplatnil své životní zkušenosti, které nabyl v předcházejících zaměstnáních a vytvořil hudební impérium. Tato kapitola byla tedy věnována životu Berryho Gordyho, především pak o historii vydavatelství samotného. Byly zde podrobně zmapovány jeho prvopočátky v Detroitu a následný přesun celého vydavatelství do Los Angeles, ve němž začalo rozšiřovat svoji působnost i do filmového průmyslu. V jeho historii byli zmíněni také všichni interpreti, kteří ruku v ruce se společností dobyli hudební průmysl. Poté jsem se detailně věnovala čtyřem vybraným interpretům. Byli jimi The Miracles, Marvin Gaye, The Jackson 5, a Stevie Wonder. To mě dovedlo k závěru mé bakalářské práce - poslední kapitola byla věnována přínosu společnosti Motown a jeho vlivům na soudobou populární hudbu.

Bakalářská práce na vybrané téma pro mě byla velkým přínosem. Díky studiu zdrojů byly prohloubeny mé znalosti týkající se černošské hudby a jejích společenských souvislostí. Během jejího vypracování jsem si znovu uvědomila, jak je černošská hudba důležitá, neboť bez ní nebyla populární potažmo nonartifciální hudba tam, kde dnes je.

7 Resumé

This bachelor work was about Motown Records, the first record company, that succeed in popularization of black music. The first chapter was devoted to the discovery of America by Christopher Columbus, because discovering of America was the first step towards the beginning of the most known slavery in history. The following chapter dealt with that. The next chapter was about status of black music and its evolutionary phase in America. The following chapter brought me to the main point of my work - Motown Records, which was the first record company that integrated black music into popular music. The following chapter was dedicated to the professional lives of Marvin Gaye, The Jackson 5, The Miracles and Stevie Wonder. The end of my bachelor work mentioned influences of Motown music.

8 Zdroje

Literatura:

BROŽ, Ivan. *Hvězdy proti hvězdám: americká občanská válka 1861-1865*. 1. vyd. Praha: Epoque, 317 s. Polozapomenuté války, sv. 16. ISBN 978-808-7027-332.

DE LOLLI, Cesare. *Život Kryštofa Kolumba*. Praha: Melantrich, 1992. ISBN 80-7023-123-8.,

DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma jazzu*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1990, 350 s., [48] s. obr. příloh. Máj, sv. 539. ISBN 80-204-0092-3

DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918-1978, aneb, Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá fronta, 1987.

FERRO, Marc. *Dějiny kolonizací: od dobývání po nezávislost 13.-20. století*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007, 503 s. ISBN 978-80-7106-837-2.

FORDHAM, John, Sonny ROLLINS a Jiří STIVÍN. *Jazz: Dějiny - nástroje - hudebníci - nahrávky*. V Praze: Slovart, 1996. ISBN 8085871998.

JACKSON, Michael. *Moonwalk: vlastní životopis*. 1. vyd. Překlad Eva Bezděková. Praha: Médium, 1990, 190 s. ISBN 80-900-2744-X.

KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011, 176 s. ISBN 978-80-261-0018-8.

L'HERMITTE, David. *Michael Jackson: 1958-2009*. V Praze: XYZ, 2009, 276 s., [16] s. barev. obr. příl. ISBN 978-80-7388-176-4.

VESELÝ, Karel. *Hudba ohně: radikální černá hudba od jazzu po hip hop a dále*. 1. vyd. V Praze: BiggBoss, 2010. ISBN 9788090397316.

WICH, František. *Rock*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 1999, 622 s. ISBN 80-720-7276-5.

Internetové zdroje:

Berry Gordy Honored at Songwriters Hall of Fame Ceremony. In: *Eurweb* [online]. 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.eurweb.com/2013/06/berry-gordy-honored-at-songwriters-hall-of-fame-ceremony/>

Berry Gordy. MOTOWN RECORD CORPORATION. *Motown Museum* [online]. Detroit (MI) [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.motownmuseum.org/story/berry-gordy/>
Motown: The Sound that Changed America. MOTOWN RECORD CORPORATION. *Motown Museum* [online]. Detroit (MI) [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.motownmuseum.org/story/motown/>

Berry Gordy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Berry_Gordy

Best Attractions: HITSVILLE USA. *The Best Detroit* [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.thebestcities.com/detroit/best_attractions/single/hitsville-usa

BRANDEJSKÁ, Anna. *Kryštof Kolumbus byl syn polského krále, tvrdí portugalský historik* [online]. 2010 [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/krystof-kolumbus-byl-syn-polskeho-krale-tvrdi-portugalsky-historik-1j6-/zahranicni.aspx?c=A101129_152428_zahranicni_abr

Country music. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 27.2. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Country_music

Daft Punk, Pharrell, Nile Rodgers & Stevie Wonder Perform At The 2014 Grammys. In: *Onlyvibe.com* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://onlyvibe.com/2014/01/daft-punk-pharrell-nile-rodgers-stevie-wonder-perform-at-the-2014-grammys/>

Detroit: Live from New York City. *The Michigan Citizens* [online]. 2012 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://michigancitizen.com/detroit-live-from-new-york-city/>

ERKUL. Stevie Wonder. In: *FDb.cz* [online]. 2003- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/223439-stevie-wonder.html>

HAMILTON, Jack. My American Dream Sounds Like The Jackson 5. *NPR Music* [online]. 2012 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.npr.org/blogs/therecord/2012/09/11/157673079/my-american-dream-sounds-like-the-jackson-5>

Harry Hosier. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 4.11. 2013 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Harry_Hosier.

Marvin Gaye Biography. In: *Rock&Roll Hall of Fame Museum* [online]. 2014- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://rockhall.com/inductees/marvin-gaye/bio/>

Marvin Gaye. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Marvin_Gaye.

Motown. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 23.1. 2014 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Motown>.

MRÁZEK, František. Otrokářství: smutná kapitola moderní lidské civilizace. *21. století* [online]. 2010 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://21století.cz/blog/2010/11/19/otrokarstvi-smutna-kapitola-moderni-lidske-civilizace/Otroctví - vývoj v USA>. 2006. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/otroctvi---vyvoj-v-usa/>

NANTAIS, David E. That Motown Sound: Berry Gordy, Jr. and the African-American experience. *America: The National Catholic Review* [online]. 2009 [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://americamagazine.org/issue/686/article/motown-sound>

NERO, Mark Edward. What Is the 'Motown Sound'? . About.com: R & B / Soul [online]. [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://randb.about.com/od/faqs/f/MotownSound.htm>

Photo Gallery. *Stevie Wonder* [online]. 2004-2011 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://www.steviewonder.org.uk/multimedia/photo_gallery/gallery.html

Ragtime. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 5.2. 2014 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ragtime>

Rasistický Ku Klux Klan je zpět. Úřady se hájí: Jde o svobodu projevu. *EuroZprávy.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/amerika/78193-rasisticky-ku-klux-klan-je-zpet-urady-se-haji-jde-o-svobodu-projevu/>

RAVENAK. Stevie Wonder: Ten kluk je zázrak!. In: *Metan: Metancity Webzine of Black Music* [online]. 2002- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.metancity.com/1508/stevie-wonder-ten-kluk-je-zazrak-profil/>

SMACK. Stevie Wonder. *Český rozhlas: Radio Wave* [online]. Praha: ČRo, 1991 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/interpreti/_zprava/246800

Stevie Wonder. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Stevie_Wonder

The Jackson 5. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Jackson_5

The Michael Jackson World Network [online]. 1998-2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.mjworld.net/>

The Miracles Biography. In: *Rock&Roll Hall of Fame Museum* [online]. 2014- [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://rockhall.com/inductees/the-miracles/>

The Miracles. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/The_Miracles

The Motown Story. CALLAHAN, Mike a David EDWARDS. *Both Sides Now Publications* [online]. 1998, 8.8. 2012 [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.bsnpubs.com/motown/gordystory.html>

Trés Jolie Laide [online]. 2012 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://tresjolielaide.tumblr.com/>

VRABCOVÁ, Markéta. Osudy: Naplněný sen Kryštofa Kolumba. *Naše rodina* [online]. 2006, roč. 38, č. 20 [cit. 2013-11-03]. Dostupné z: <http://www.rodinaonline.cz/article.php?clanek=42>

What's Going On: Marvin Gaye album. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: [http://en.wikipedia.org/wiki/What's_Going_On_\(Marvin_Gaye_album\)](http://en.wikipedia.org/wiki/What's_Going_On_(Marvin_Gaye_album))

9 Seznam příloh

Příloha č. I - Obrázky I

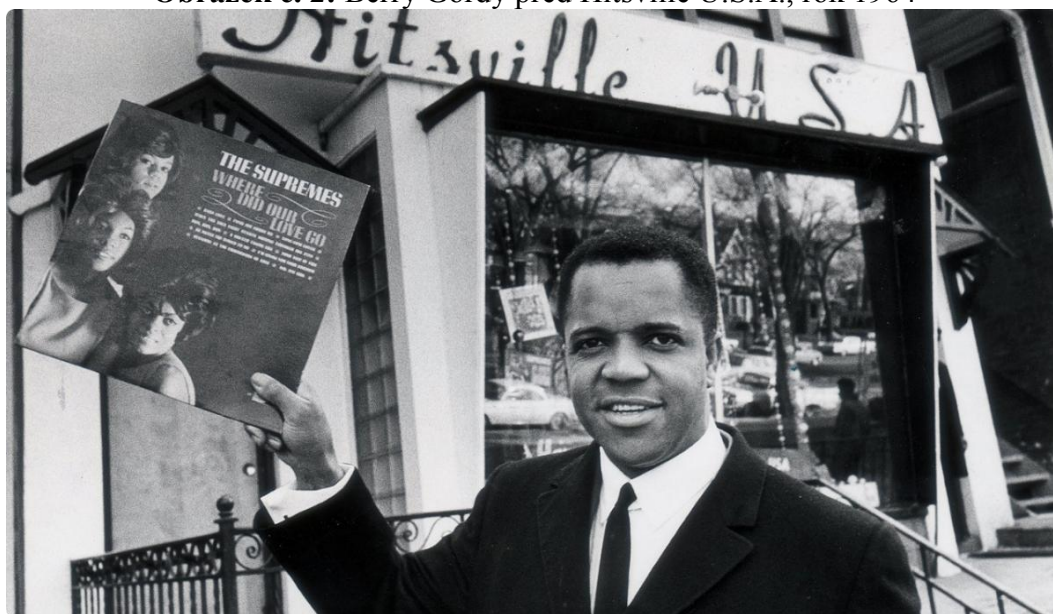
Příloha č. I

Obrázek č. 1: Hitsville U.S.A.

(Zdroj: <http://www.thebestcities.com/>)

Obrázek č. 2: Berry Gordy před Hitsville U.S.A., rok 1964

(Zdroj: <http://michigancitizen.com/>)

Obrázek č. 3: The Miracles, rok 1962

(Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Miracles)

Obrázek č. 4: Little Stevie Wonder, rok 1963

(Zdroj: <http://www.steviewonder.org.uk/>)

Obrázek č. 5: The Miracles, již bez Claudette, rok 1965

(Zdroj: <http://3chicspolitico.com/>)

Obrázek č. 6: Marvin Gaye a Tammi Terrell, rok 1967

(Zdroj: <http://tresjolielaide.tumblr.com/>)

Obrázek č. 7: The Jackson 5 ve studiu, rok 1969

(Zdroj: <http://www.npr.org/>)

Obrázek č. 8: Marvin Gaye, album "What's Going On", rok 1971

(Zdroj: [http://en.wikipedia.org/wiki/What's_Going_On_\(Marvin_Gaye_album\)](http://en.wikipedia.org/wiki/What's_Going_On_(Marvin_Gaye_album)))

Obrázek č. 9: The Jackson 5, rok 1972

(Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jacksons>)

Obrázek č. 10: Diana Ross, Berry Gordy a Michael Jackson, rok 2005

(Zdroj: <http://www.mjworld.net/>)

Obrázek č. 11: Smokey Robinson a Berry Gordy, rok 2013

(Zdroj: <http://www.eurweb.com/>)

Obrázek č. 12: Stevie Wonder, Pharrell Williams a Nile Rodgers při společném vystoupení na předávání cen Grammy, rok 2014

(Zdroj: <http://onlyvibe.com/>)